

Sipos Zoltán

Rendőrtiszti Főiskola
Katasztrófavédelmi Tanszék

**Az önkéntes tűzoltóság bemutatása a
ruzsai tűzoltóság alapján**

Tudományos Diákköri Dolgozat

Budapest, 2010

Konzulens:
Dr. Joó Bálint ny. tűzoltó ezredes

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés.....	3
II. Történelmi visszatekintés.....	4
1. A tűz elleni védekezés az őskortól Szent Istvánig.....	4
2. Szent Istvántól az aradi tűzoltóságig	5
3. Az aradi tűzoltóságtól a II. világháború végéig.....	6
4. A II. világháború végétől napjainkig.....	7
4.1. az 1973. évi 13. sz. tvr.	8
4.2. A rendszerváltás	10
4.3. Az 1996. évi XXI. tv. hatásai	12
4.4. Az új évezred.....	13
III. Jogszabályi háttér	16
1. Egyesület – közttestület	17
1.1. Az egyesület	17
1.2. A közttestület.....	18
2. Az önkormányzati törvény (1990. évi LXV. tv.)	20
3. A „tűzvédelmi törvény” (1996. évi XXXI. tv.).....	21
4. A 2008. évi XXXIII. törvény	22
5. 117/1996. (VII. 24.) Kormányrendelet a tűzoltóság tagjaira vonatkozó kötelező élet- és balesetbiztosításról	23
6. 256/2008. (XI. 21.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóság létesítéséről, működésének feltételeiről és feladatáról	24
7. 37/1997. (VI. 11.) BM rendelet a tűzoltóságok által végezhető szolgáltatások köréről és szabályairól.....	30
8. 1/2003. (I. 9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól.....	30
9. 10/2008. (X. 30.) ÖM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ez irányú szakágazatban foglalkoztatottak szakmai képzési követelményeiről és szakmai képzéseiről.....	31
10. 32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelet a tűzoltóságok legkisebb erő- és eszközállományáról, a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a működési területről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről.....	32
11. Egyéb vonatkozó jogi szabályozók	37
IV. Az önkéntes tűzoltóság bemutatása Ruzsa község közttestületi tűzoltósága alapján.....	38
1. Történelmi előzmények és az egyesület	38
2. Az önkéntes tűzoltóság.....	40
2.1. Az alapítás feltételei	40
2.2. Az alapszabály.....	41
2.3. Gazdálkodás	47
3. A Ruzsa Községi Közttestületi Tűzoltóságról néhány gondolat	49
V. Kitekintés, lehetőségek	51
1. A riasztási rendszer lehetőségei.....	51
2. Az őrs rendszer	52
3. Civil szerveződések	55
VI. Összegzés	56
VII. Felhasznált irodalom:.....	58
Mellékletek	60

I. Bevezetés

Témaválasztásom alapjául az szolgál, hogy 1999 óta vagyok tagja a Ruzsai Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek, és megalakulása óta – 2005. december 1.- a köztestületi formában működő önkéntes tűzoltóságnak is. Az önkéntes tűzoltó egyesületnél eltöltött évek alatt rengeteg tapasztalatot gyűjtöttem a tűzoltósportokról, főként a nemzetközi CTIF¹ versenyszabályairól, a szomszédos országok (Ausztria, Szlovénia, Szerbia) diáktűzoltó mozgalmairól, versenyeiről. A több mint 10 év alatt számtalan megyei, országos versenyen vehettünk részt a csapattal, ezen túl több verseny szervezésében is segédkeztem.

Fontos változást jelentett a köztestületi alapokon nyugvó tűzoltóság létrejötte 2005-ben. Az addig egyesülethez tartozó önkéntes tűzoltók nagy számban mentek át a „köztestülethez”, megőrizve az egyesületi státuszukat is. Az ÖTE, vagyis az Önkéntes Tűzoltó Egyesület feladata ezután az utánpótlás biztosítása, a nevelés, valamint a versenyrajok felkészítése a versenyekre.

A köztestületnél eltöltött 5 évem alatt számtalan „riasztáson” (egymás között így hívjuk a káreseteket), továbbképzésen, gyakorlaton, helyismereti és begyakorló foglalkozáson vettem részt, amelyek alapján úgy gondolom, hogy be tudom mutatni azokat a feladatokat, elvárásokat, amelyek egy ilyen tűzoltóságra várnak.

Céлом, hogy bemutassam az önkéntes tűzoltóságot, az ÖTE-től, a hivatásos önkormányzati tűzoltóságoktól (HÖT) való eltérést, a Ruzsa Község Köztestületi Önkéntes Tűzoltóság létrejöttét, jelenét, jövőjét, működését, felépítését és az esetleges eltéréseket más köztestületi formában működő tűzoltóságokhoz képest. Már itt fontos tisztáznom, hogy az ÖTE nem egyenlő az ÖT-vel (önkéntes tűzoltóság): az előbbi az egyesület, az utóbbi a köztestület. Látszólag csak egy szó a különbség, de a feladatok és a hatáskörök között lényegesek az eltérések, viszont a hasonlóságok is számottevőek.

¹ CTIF: 1900. augusztus 12-én a párizsi világkiállítás alkalmával több ország kezdeményezésére (köztük Magyarország is) alapították meg a Nemzetközi Tűzoltó Szövetséget, amit elődeink rövidítve CTIF-nek neveztek el. Ez a szervezet a napjainkig is fennáll és egységes szabályrendszereket kidolgozva segíti az önkéntesek munkáját. A szervezet 1946-tól 2005-ig a Comité Technique International de Prévention et d'Extinction du Feu - vagyis Nemzetközi Tűzmelegelőzési és Tűzoltási Műszaki Bizottság elnevezést használta, ennek rövidítése: CTIF. 2005-ben a szervezet elnevezése: International Association of Fire and Rescue Services – vagyis Tűzoltóságok és Mentést Végző Szervezetek Nemzetközi Szövetsége lett, a CTIF rövidítés meghagyása mellett.

II. Történelmi visszatekintés

1. A tűz elleni védekezés az őskortól Szent Istvánig

A tűz elleni védekezés egyidős az emberiséggel. Mióta az ember „feltalálta” a tüzet, tehát rájött arra, hogyan kell létrehozni, gyújtani, azóta elengedhetetlen a tűz őrzésének és eloltásának feladata is. Ezt a mindig is fontos feladatot különböző módon tették lehetővé. Történhetett ez szervezett, vagy szervezetlen formában, a lényeg mindig ugyanaz volt: el kell oltani a tüzet, mielőtt nagyobb kár keletkezne. Elmondható tehát, hogy a tűz oltása kényszerből alakult ki.

Ahogy fejlődött az emberiség, mind nagyobb problémát jelentett a kialakuló tűzvész, mert létrejöttek a települések, közösségek, ahol a házak egymás mellett voltak, így könnyebben tudott a tűz terjedni (nagyban segítette ezt az akkoriban használt természetes építőanyagokkal való építkezés, mint pl. a nád, különféle fűfélék, amelyekkel a tetőszerkezeteket fedték be). A legkorábbi „tűzoltók” (hiszen ekkor még nem beszélhetünk tűzoltóságról) szervezetlenek voltak, egy-egy tűznél a lakosság összefogott és együtt próbálták megfékezni a lángokat kisebb nagyobb sikerrel.

A legelső szervezett tűzoltóságról az egyiptomi hieroglifák tanúskodnak, később a Római Birodalomban található erre utaló írásos emlékeket. A rómaiaknál kezdetben a rabszolgaság látta el a tűzoltási feladatot, később már fizetett zsoldosok - mint „hivatásos” tűzoltók - dolga volt a városok védelme (csak a nagyobb városokban voltak ilyen egységek felállítva, így Rómában és a Provinciák városaiban: Aquincumban, Graculumban). A fizetett zsoldosok ellenére ekkor is szükség volt az önkéntesekre: a nagyobb céheknél például kötelező volt egy tűzoltó raj létrehozása, akik nem fő foglalkozásként látták el ezt a feladatot.

Az ókori Kínában, megelőzve az európai kultúrát már tűzrendészeti és tűzoltóintézmények is voltak. A tűzrendészet feladata a tűz figyelése volt: az éjszakai tűzgyújtási tilalom betartását ellenőrizték. Ennek érdekében éjjel őrzáratoztak, illetve a magaslati figyelőpontokról kémlelték a városokat. Tűz esetén riasztották a tűzoltó egységeket. A kínai tűzoltók nem bíztak a tűz megfékezhetőségében, ezért a kárhelyre való kitérkezés nem tartották fontosnak. Ennek több oka lehetett, például a kevés tudományos ismeret, valamint a vallás is szerepet játszhatott ebben.

Az i.sz. 4-7. évszázadi ún. nagy népvándorlás idején a Római Birodalomban honos tűzvédelmi rend is feledésbe merült, mert az egymást követő és felváltó népek harca öt század alatt feldúlta, elpusztította azt a csekély civilizációt, amelyet a rómaiak több évszázados igyekezettel építettek fel. Ennek súlyos következményei voltak: a nagyobb városok, mint London, Párizs, - vagy Magyarországon Buda - többször is leégtek a tűzvészek során.

2. Szent Istvántól az aradi tűzoltóságig

A honfoglalást követő századokban a vándorláshoz szokott magyarok állandó településeket alakítottak ki, amelyek szétszórtan, kisebb közösségek elhelyezését biztosították. Viszonylag lassan indult a városiasodás. A korábbi törzsi villongásokat felváltó külső támadások szükségszerű eleme, hogy a harcoló felek a településeket felgyújtották. Ugyanakkor természeti katasztrófák vagy a figyelmetlen emberi tevékenység is gyakran vezetett nagyobb tüzek keletkezéséhez. Szent István király szorgalmazta a „telepedési középontok” létesítését. A kereszténység felvétele után templomokat építettek, amelyekbe vasárnaponként istentiszteletre mentek az emberek. Kivételt képeztek azok, akik a „tűzvészeket vigyázzák”. A gyújtogatók megbüntetésére alkotott törvénye a tüzek megelőzését kívánta elérni. Ezek voltak a magyar történelemben az első törvények, amelyek a tűz keletkezésének, mielőbbi megfékezésének, tovaterjedésének megakadályozását „állami akaratként” is közösségi feladattá tették. Werbőczy István által készített Tripartitum rendelkezései kíméletlen szigorral büntették a gyújtogatást. Ugyanakkor ez a jogszabály már meghatározta a tűz őrzésén túl a tűzoltással és a tűzmelegeléssel kapcsolatos kezdetleges előírásokat is.

Az 1500-as évektől a települések nagy részét bakterek (örök) vigyázták, akik éjszakánként óránkénti kiáltással figyelmeztették az embereket az idő múlására, sőt, hogy a vízre és a tűzre legyenek kellő tekintettel. Nagy előrelépést hozott II. József tűzrendészeti pátense, amely már kiterjedt az építkezésre is. Ezekben az évszázadokban terjedtek el a „diákvárosok” (Debrecen, Eperjes) önkéntes tűzoltóságai. Elsősorban a kollégiumokban lakó diákok látták el a tűzvédelmet, akik az otthont adó épületeken kívül a városban is segédkeztek a tüzesetknél. A céhek szerepe is említést érdemel, hiszen – habár nem volt kötelező feladatuk – a céhekben dolgozó mesterek és inasok saját tűzoltóságukat felszerelve a céhen kívül is segédkeztek a védekezésben.

A folyamatos iparosodás új kihívásokat teremtett, bővült a veszélyforrások köre. Nem lehetett biztosítani a megfelelő tűzvédelmet a nagyobb gyárakban és a környékükhöz tartozó lakóházaknál. Az új kihívásoknak világszerte próbálkoztak megfelelni: ismét elkezdtek szerveződni az önkéntes tűzoltóságok.

3. Az aradi tűzoltóságtól a II. világháború végéig

Hazánkban 1835-ben alakult meg a legelső önkéntes tűzoltóság Aradon (Első Aradi Önkéntes Polgári Tűzoltókar), majd sorra szerveződtek a nagyobb városokban: Budán a Budai Önkéntes Tűzvédség (1845), majd Széchenyi Ödön kezdeményezésére 1870-ben a Budapesti Önkéntes Tűzoltóság (Pest, Buda és Óbuda csak 1872-ben egyesült!). Elmondható, hogy a kiegyezésig nem volt megfelelően szabályozva a tűzvédelem, de egy 1869-ben hozott rendelet (minden helységben kellett lennie legalább egy tűzörtségnek és a nagyobb városokban önkéntes tűzoltóságnak) megteremtette a feltételeket ahhoz, hogy az önkéntes tűzoltóságok országszerte elterjedjenek. 1877-től már a „testület” elnevezést használják a szervezetek, az 1888. évi 53.888 BM rendelet szét is választja az együletet és a testületet. Az 1891. májusi Tűzrendészeti Közlöny vezércikkben mutat rá „... mi nem vagyunk tűzoltó egyület, hanem lehetnénk tűzoltók egyesülete, de tényleg vagyunk tűzoltó testület”. Mi a különbség az egyület és a testület között? Röviden összefoglalva talán annyi, hogy az egyület magánszemélyek magánügyben, míg a testület közügyben, valamilyen kötelezés kapcsán alakul. De mindkét szerv maximálisan autonóm közösség, amely a saját tevékenységét önállóan szabályozta. Ezek hatására a századfordulóra a tűzoltóságok száma elérte a 2000-et. A soproni tűzoltók kezdeményezésére 1871-ben megalakult a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség (MOTSZ²), melynek célja „szervezett, egységes szabályok szerint működő tűzoltóságok létrehozása és ennek érdekében gyűlések, díszgyakorlatok, kiállítások rendezése”.

A „boldog békeidőkben” folyamatos fejlődés volt megfigyelhető, amit a „nagy háború” szakított meg. Ekkor a tűzoltóságok létszáma jelentősen csökkent. Ennek több oka is volt: elsősorban a trianoni békeszerződés következtében elvesztett területeken működő egységek elvesztése, a háborúban odavesztett bajtársak, a lefegyverzés. Az akkori jogszabályok kötelezővé tették a nagyobb városokat (ún. törvényhatósági városok, és megyei városok), hogy állandóan riasztható tűzoltóságokat tartsanak készenlétben. Az

² MOTSZ: az ideiglenes kormány 1945-ben megszüntette az önkéntes tűzoltó testületeket, a Magyar Országos Tűzoltószövetséget, és a megyei tűzoltószövetségeket. Utóda, a Magyar Tűzoltó Szövetség (MTSZ) lett, amely 1990-ben alakult újra az államosítás során történt megszüntetése után.

állam az 1936.évi X. törvénycikkben (A tűzrendészet fejlesztéséről) vonta szabályozási körébe a tűzoltótestületek tevékenységét, próbálta egységesíteni és egy minimális biztonsági szint fenntartására kötelezni a fenntartó településeket. A törvénycikkhez kapcsolódó BM rendelkezés mintaalapszabály volt a tűzoltóságok felállítása szempontjából. Minden települést kötelezett – a település lakosságától és státuszától függően – hivatásos, vagy önkéntes tűzoltótestület fenntartására. Ahol nem volt önkéntes jelentkező, ott megalapította a köteles tűzoltóság³ intézményét, a végrehajtási rendeletben – amelyet tűzvédelmi kódexnek hívtak – előírták a települések veszélyeztetettségéhez rendelt legkisebb készenlétben tartható technikai eszközöket és önkéntes tűzoltók létszámát, valamint elrendelte, hogy a biztosító társaságok fizessenek tűzrendészeti járulékot. Mindezek hatására 1942-ben 7130 tűzoltótestület működött Magyarországon. Egyetemes magyar tűzvédelmi rendszerről beszélhetünk, amelynek két nagy ágazata volt: a települési tűzoltóságok (amelyek lehetek hivatásos, szegődményes, önkéntes, vagy köteles tűzoltóságok) és a magán tűzoltóságok. Mind a „hivatásos”, mind az önkéntes tűzoltóság szabályzatairól, ruházatáról, védőfelszerelésükről a MOTSZ gondoskodott.

4. A II. világháború végétől napjainkig

A II. világháború – mint minden téren - itt is hatalmas pusztulást okozott: a szertárak elpusztultak, a szereket elvitték, vagy megsemmisültek, a legénység odaveszett a háborúban, az önkéntesség „szelleme” eltűnt a mindennapokból. A háború után mindent a nulláról kellett újrakezdeni. Létrehozták az Országos Tűzoltó Főparancsnokságot; körzeti, állami tűzoltó egységek felállítását kezdeményezték, az önkéntesek újjászerveződtek, igaz, hogy háttérbe szorultak. Az államosítás megindulása után (1948) egy 1952-ben kiadott BM rendelet rendelkezik az önkéntes tűzoltóságokról: ekkor a helyi tanácsok feladata volt ezen egységeket létrehozni, szervezni, valamint felszerelésükről, anyagi háttéréről gondoskodni.

1956-ban az 1001/1956.(I.4.) Mt. határozat rendezte a testületek felügyeletét (a helyi tanács vb. igazgatási osztályai alá helyezték), majd az 1956. évi 13. sz. tvr. hatalmas változást hozott az önkéntes tűzoltóságoknak: ez a törvényerejű rendelet kimondta, hogy minden községben ÖT-t kell szervezni és az egész szervezetet testületi alapokra helyezte az addigi egyesületi forma helyett. Ekkor az önkéntesek semmiben sem tértek el a

³ Köteles tűzoltóság: minden állampolgár kötelezettsége volt a tűz elleni védekezés, amelyet a jogszabályok konkrétan meghatároztak.

hivatásosoktól (még a ruha és a váll-lap is azonos volt). Lehetőséget adott arra is, hogy indokolt esetben hivatásos tűzoltókkal is megerősítsék az önkéntes tűzoltóságokat. Ez az időszak nevezhető „fénykorszaknak”, hiszen ugyanolyan feltételekkel rendelkeztek, mint a hivatásosok (fecskendőbeszerzés, védőeszköz-beszerzés, stb.), sőt, az anyagi ellátás is kiegyensúlyozottnak mondható.

4.1. az 1973. évi 13. sz. tvr.

Az 1973. évi 13. sz. tvr. (módosította az 1981. évi 25. sz. tvr.) ismételt változást hozott, ezúttal sajnos negatív irányba: visszahelyezte a szervezeti formát a testületiből az egyesületibe. Ettől kezdve lassú romlás indult a szervezetben, hiszen nem volt lehetőségük eszközöket beszerezni, sőt a meglévő eszközök javítása, fenntartása is veszélybe került. Ez a helytelen jogi szabályozásnak volt köszönhető, miszerint: „Az önkéntes tűzoltó egyesület a tanács tűzvédelmi szerve, a községi, nagyközségi, városi tanács létesíti, szervezi át, és szünteti meg a területileg illetékes tűzoltó parancsnokság figyelembe vételével.” Nem szabályozta azonban azt, hogy milyen módon kell az anyagi kérdéseket rendezni, tehát nem határozta meg konkrétan, hogy mekkora juttatást kell biztosítani a tanácsoknak. Így voltak olyan tűzoltóságok, amelyek egyáltalán nem részesültek anyagi támogatásban. A másik probléma az volt, hogy a törvényerejű rendelet nem választotta szét az egyesületi formát a testületi formától: szinte lehetetlenné vált ennek következtében a két „forma”, így a hatáskörök és a feladatrendszerek elválasztása egymástól. Csak azok az önkéntes tűzoltóságok tudtak talpon maradni, amelyek valamely nagyvállalat közelében működtek, így a vállalat hozzájárult a működési költségekhez, ha a tűzoltóság vállalta a vállalat tűzvédelmének biztosítását (azonban fejlesztésekről szó sem lehetett, épp csak a működési költségek voltak biztosítva). További pénzforrást jelentettek az egyesületek által szervezett különféle rendezvények (tűzoltó bálók), vagy egyéb tevékenység például kútszivattyúzás, ereszcatorna-tisztítás, fuvarozás, de volt arra is példa, hogy egy egyesület filmforgatáson segédkezett.

Az elhelyezés ugyancsak szomorú képet mutatott: mindössze 2 %-nak volt önálló laktanyaszerű ellátása, 8 %-nak semmiféle elhelyezése nem volt. A maradék 90 %-nak volt ugyan szertára és őrszobája, de azt más szervezetekkel kellett megosztania. A tűzoltó-technikáknál szintén hatalmas volt a lemaradás, az átlagos életkora egy-egy eszköznek 20-30 év között (vagy ennél több) volt. Mivel új szereket nem tudtak vásárolni, így az állami tűzoltóságoktól leselejtezett járműveket kapták, amelyek „szinten tartása” egyszerűen

lehetetlen feladatnak bizonyult (állandó volt az alkatrészhány, nem voltak megfelelő szakemberek a javításokhoz és a szerek amúgy is rossz állapotúak voltak). A védőeszköz-ellátottság országosan 50% körül volt. Védőcsizma, védőbakancs csak elvétve volt található az egységeknél, így kénytelenek voltak saját lábbelijükkel vonulni a riasztásokra, amely óriási balesetveszélyt hordozott magában. Sisak és mászóöv viszonylag minden önkéntesnél volt, azonban más védőfelszerelések egyáltalán nem álltak rendelkezésre (a hővédő kabátokat nem tudták megfizetni, a légzésvédő eszközökről nem is beszélve). A továbbképzés eltérően alakult: néhol csak papíron voltak megtartva a képzések, máshol viszont eléggé odafigyeltek az állományra. Fontos volt a tűzoltó versenyek szervezése, amellyel a tudásszintet próbálták fenntartani.

A tűzoltó egyesületek riasztása igen nehéz feladat elé állította az államiakat, hiszen csak a vezetékes telefonok álltak rendelkezésre, híradóügyelet akkoriban ritkaság volt, továbbá az önkéntesek behívása a riasztásokra szinte lehetetlennek bizonyult. Sok esetben csak az állami tűzoltók kérésére hallották a szirénát és ekkor mentek segítséget nyújtani. A riasztásnak több módját dolgozták ki: riadóláncot alkotva szóban riasztották egymást; félreverték a harangot; ahol volt, ott kiálltak a fecskendővel és szirénajelzést adtak; hangosbemondón tájékoztatták egy-egy üzem dolgozóit. Ezek a módszerek azonban nem mindig jártak sikerrel, lassúnak bizonyultak arra, hogy minél gyorsabban lehessen megkezdeni a beavatkozást. Megoldást jelenthetett volna, ha engedélyezik az URH rádió használatát, (a CB rádiók mellett, amelyek megzavarták egymást) így hatalmas költségeket megtakarítva a riasztási fokozatok módosításának lehetőségével, a lakosság biztonságáról nem is beszélve.

Már akkoriban jelentkezett egy mai napig fennálló probléma: habár a vállalatok javarészt állami kézben voltak, a munkáltatók nem nézték jó szemmel, ha valaki elhagyta a munkahelyét a riasztások idejére, vagy arra hivatkozva nem tett eleget munkájának, hogy például továbbképzésen vett részt, készenléti szolgálatot látott el, vagy az eligazítás miatt késett. Való igaz, hogy ennek nem is volt kidolgozva a jogi szabályozása: nem volt rendezve a kieső díj⁴ rendezésének módja. A másik gond az volt, hogy a lakosság ingázott a munkahelye és a lakóhelye között, így a déli órákban (11 órától 13 óráig) alig akadt olyan személy, akit utol lehetett volna érni.

⁴ Ez a mai napig nincs szabályozva megfelelően. Ha az önkéntes tűzoltó a munkahelyéről megy el riasztásra, akkor rendezni kellene egyrészt a munkaadó felé a kieső hasznót, amit a munkavállaló termel, másrészt a munkavállaló felé is téríteni kell a munkabérét. Ezen összegek megállapítása nehéz, szinte lehetetlen, továbbá az is nehézséget okoz, hogy kinek a kötelezettsége a díj fizetése: az államé, vagy az önkormányzaté?

4.2. A rendszerváltás

A rendszerváltás előtti és utáni években – ahogy az egész országban – itt is a bizonytalanság és a bizakodás volt a jellemző. Új Alkotmányt, új törvényeket fogadott el az Országgyűlés, az élet minden téren hatalmas fordulatot vett.

Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. 23. § -a úgy rendelkezik, hogy a törvény hatályba lépése előtt külön jogszabály alapján létesített, illetőleg működő társadalmi szervezetek tevékenységére, szervezetére és felügyeletére a módosításig, vagy a hatályon kívül helyezésig a korábbi, rájuk vonatkozó jogszabályok az irányadóak. A törvény rendelkezéseit a későbbiekben kívánom kifejteni.

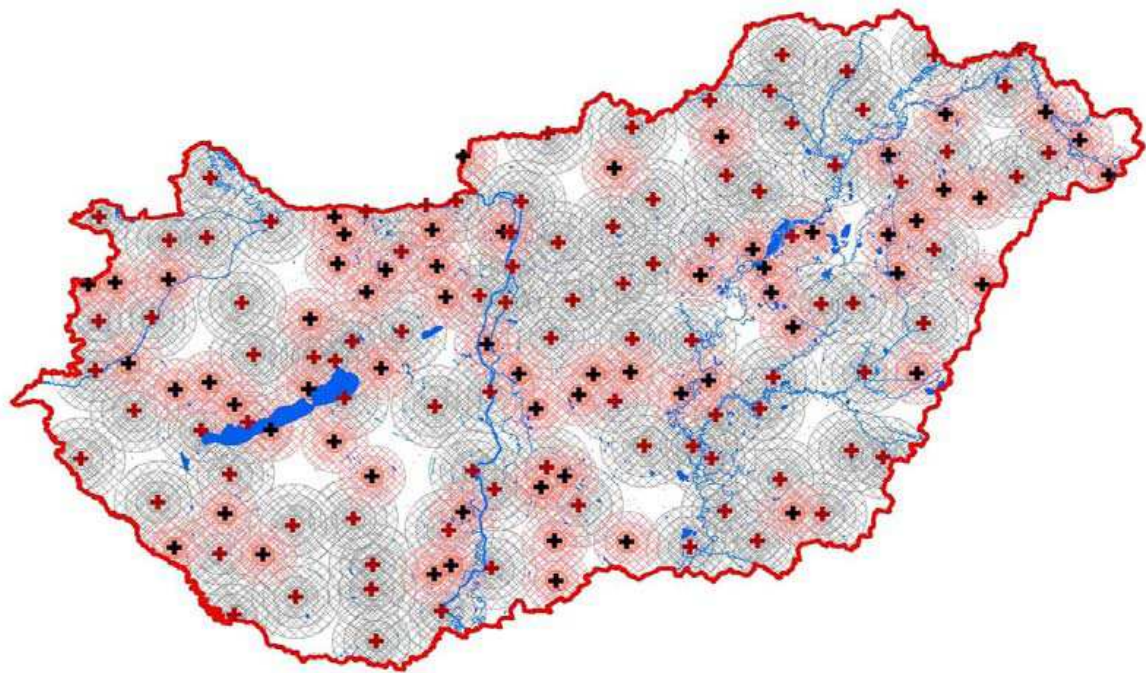
Több hónapos vita után fogadták el az 1991. évi XX. törvényt (az úgynevezett hatásköri törvényt), amely a tűzoltóság székhelye szerinti önkormányzat hatáskörébe rendelte és a jegyzőhöz telepítette a hatósági jogkör gyakorlását a tűzoltóságtól.

1990-1993 között a tűzoltó egyesületek támogatására nem fektettek komoly hangsúlyt, ennek következtében több meg is szűnt. Az „elhanyagolás” oka az volt, hogy elsősorban a meglévő erők, eszközök hatékonyabb alkalmazására kellett koncentrálni. Gondot jelentett, hogy lényegében megszűnt a hazai tűzoltófelszerelés-gyártás, így csak a drágább külföldi technikák beszerzése maradt. Helyettük új vonásként jelentek meg a tűzvédelmi szolgáltatásokat (tűzoltó készülékek, tűzvédelmi berendezések, felszerelések, védőeszközök javítása, karbantartása, forgalmazása, létesítményi tűzoltósági feladatok ellátása, stb.) kínáló vállalkozások. Mivel az egyesülési törvény kimondta, hogy minden egyesületnek függetlennek kell lennie (saját önkormányzattal rendelkezik), azaz semmilyen állami, vagy önkormányzati szerv nem „befolyásolhatja”, így az egyesületek háta mögül eltűnt a fenntartó (korábban a tanácsok).

Az első igazán jelentős központi támogatásra 1993-ban került sor, miután különböző kutatási eredményeknek köszönhetően koncepciók születtek a mentő tűzvédelmi szempontokból lefedetlen, úgynevezett fehér foltok⁵ ellátására. Az akkori felmérés azt mutatta, hogy az ország területének 21,1%-a nem minősül mentő tűzvédelem szempontjából lefedettnek, ez az akkori lakosság 9,1%-a. A teljes lefedettséget 12 új

⁵ Az ún. fehér foltok azt jelentik, hogy az adott terület tűzvédelme nem megfelelően biztosított, mert a legelső kiérkező egység a jogszabályban meghatározott normaidőn túl tud csak a helyszínre érkeve segítséget nyújtani.

hivatásos egységgel, vagy mintegy 140 önkéntes egységgel lehetett volna teljes egészében ellátni. Ezekben a koncepciókban megfogalmazódott az is, hogy a hivatásos tűzoltóságokhoz hasonlóan némely egyesületek önálló működési területet vállaljanak és kapjanak. Ehhez azonban a személyi, technikai és elhelyezési feltételeket előzetesen meg kellett teremteni. Ennek hatására kezdtek el nagyobb összeggel támogatni azokat a tűzoltó egyesületeket, amelyek az első körben körzetközponti szereppel önkéntes (köztestületi alapokon nyugvó) tűzoltósággá alakulhattak.

1. számú kép: A tűzoltóságok elhelyezkedése Magyarországon 2008-ban. (Forrás: www.vedelem.hu)

Az 1. számú kép szemlélteti a magyarországi hivatásos és köztestületi tűzoltóságok elhelyezkedését és körülbelül 20 kilométeres körzeteit 2008-ban. A piros jelek hivatásos, a fekete jelek pedig az önkéntes tűzoltóságokat mutatják. A fehérre maradt részekre, tehát a „fehér foltokra” csak igen hosszú idő után érkezhetsz ki az első beavatkozó egység. Ez az idő 25 perctől, akár 60 percig(!) is tarthat figyelembe véve a földrajzi és domborzati adottságokat. Más a vonulás körülménye egy főúton vagy autópályán és más a hegyek között nagy emelkedőkön és hajtókanyarok sokaságán, vagy az utakkal, folyóátkelőkkel nem megfelelően ellátott területeken. Látható, hogy egyes tűzoltóságok nagyon közel találhatóak, míg mások között olyan nagyok a távolságok, hogy bárhol is indul a segítség, legalább 30 kilométert kell megtennie. A „fehér foltok” képlékenyek, ideiglenesen akár percről-percre is változhatnak, hiszen ha egy kisebb tűzoltóság egyetlen

fecskeendője elindul keleti irányba esethez, akkor a nyugati irányú vagy akár székhelye szerinti területek is csak több tíz perc alatt érhetőek el a segítséget nyújtó tűzoltóságokról.

Probléma volt továbbá, hogy az önkéntes tűzoltóságok RST⁶ alapján csak a saját működési területükre vonulhattak [az 57/2005, (XI.30.) BM rendelet már lehetővé teszi a működési területen kívüli vonulást – szigorú feltételekkel]. Így a „fehér foltok” nagysága nagyobb méreteket öltött.

4.3. Az 1996. évi XXI. tv. hatásai

A mentő tűzvédelem szempontjából nem megfelelően biztosított területeken a jóval olcsóbban üzemeltethető önkéntes tűzoltóságok biztosítják a tűzoltást és a műszaki mentést. Az ÖT-k megalakulásának jogi alapját az 1996. évi XXXI. törvény biztosította, részletes szabályait kezdetben a 119/1996 (VII. 24) Kormányrendelet, majd a 256/2008. (X. 21.) Kormányrendelet szabályozza. A működési területek kijelölését követő első lépésként elkészült és kezdeményezésre került a hivatásos és az önkéntes tűzoltók RST-ről szóló 23/1996 (IX. 19.) BM rendelet [hatályos a 32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelet]. (1997. június 30-ig 32 települési önkormányzat kért a Belügyminisztériumtól működési területet.) A módosítás előkészítésekor figyelembe kellett venni az önkéntes tűzoltók részére megfogalmazott feladatokat, így például, hogy létszámukból és felszerelésükből adódóan műszaki mentési és tűzoltási tevékenységet - kivételes esetektől eltekintve [ld. 32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelet] – csak a jogszabályokban meghatározott működési területükön végezhetnek. Rendeletileg nem lettek kötelezve segítségnyújtásra, mivel ez olyan többlet feladatokat jelentett volna, ami meghaladná a teherbíró képességüket. Az önálló működési területen való feladatellátás egyik alapvető feltétele a településekre vonatkozó RST tervek elkészítése. 1998. január 1-jén lépett hatályba a 71/1997. BM rendelet, amelyben meghatározott településekre kellett az önkéntes tűzoltóságoknak RST terveket készíteni.

Az 1996 után egyesületként tovább működő tűzoltóságok lehetőségükhöz mért eredményesen segítettek mind a hivatásos, mind az önkéntes tűzoltóságok tűzoltási és műszaki mentési munkáját. 2001-ben 3451 tűznél és 1001 műszaki mentésnél, káresetnél avatkoztak be (a beavatkozások fele önállóan, más tűzoltóságok segítsége nélkül történt, elsősorban az adott település közigazgatási határán belül). A 2000-es években az 1996-os

⁶ RST: Riasztási és Segítségnyújtási Terv.

szinthez képest csökkenés mutatkozott mind a tűzoltóságok számát tekintve (1324-ről 812-re), mind a tagok számában (24157-ről 12319 főre).

Az ÖT-k nagy részének nem volt lehetősége új fecskendőket vásárolni. Megoldást a használt gépjárművek, valamint a külföldről kapott gépjárművek jelentettek. Az egyéni védőeszközökkel való ellátottság terén előrelépések történtek, de a meglévő hiányosságok csak részben szűntek meg. Az egyik legégetőbb gond az volt, hogy több önkéntes tűzoltóságon továbbra is csak minimális számban voltak fellelhetőek azok az egyéni védőfelszerelések, amelyeket a higiéniai szempontok és a Kormányrendelet előírásai miatt egyaránt személyre szólóan kellett volna kiadni minden vonuló tűzoltónak. A megoldást a folyamatosan kiírt pályázatokban találták meg. Ezek elnyerésével az egyes tűzoltóságok kedvező elbírálás esetén fejleszteni tudták saját eszközeiket.

4.4. Az új évezred

A tűzoltóságokat érintő nagy változás az volt, hogy 2000-ben összevonásra került a Tűzoltóság Országos Parancsnoksága és a Polgári Védelem szervezete egy új, országos hatáskörű szervezetbe. Ennek neve a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság lett, kezdetben röviden BM OKF, majd 2006-tól OKF, 2010-től ismételten BM OKF. Az önálló működési területtel rendelkező önkéntes - manapság inkább köztisztviselőknek hívott - tűzoltóságok szintén a megyei igazgatóságok szakmai felügyelete alá tartoznak. A következő ábra szemlélteti a szervek megoszlását. A szaggatott vonalak azt jelentik, hogy ez irányba csak szakmai felügyeletet lát el az OKF.

1. számú ábra

Az 1996-os kezdés - 33 ÖT megalakulása után - 4 évig egyetlen új egyesület sem alakult, a következő 5 évben 1 – 4 között volt a számuk. Egy kormányprogram hatására az utóbbi öt évben több új köztisztület alakult. A következő táblázat információkat ad az ÖT-k főbb változásairól 2006. december 1-ig:

Év	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006. 01.01- től	2006. 12.01- től
ÖT-k száma + új ÖT-k	33+2= 35	35+4= 39	39+3= 42	42+4= 46	46+1= 47	47+9= 56	56+7= 63
A védett lakosok száma (fő) + Növekedés (%)	791755 fő	796 366 fő + 0,58%	861 685 fő + 0,92%	945 967 fő + 0,91%	978 880 fő + 0,97%	1 123000 fő + 0,87%	1205048 fő + 0,93%
Védett települések száma + új települések (db)	310	330+ 20	352 + 22	375 +23	417+ 42	501+ 84	551+ 50
	1123099	1201285 + 78186	1326889 + 125604	1446055 + 119166	1658864 + 212809	1728585 + 69721	1917337 + 188752

1. számú táblázat. (Forrás: www.vedelem.hu)

A statisztikák azt mutatják, hogy az önkéntes tűzoltóságok vonulási adatokban mutatkozó teljesítményei az elmúlt fél évtizedben egyre növekednek. A lakosság kb. ötödéért felelnek az önkéntesek napjainkban. Amint látható, lassan újjáéled az önkéntes tűzoltóságok rendszere országunkban. A komolyabb szakmai lehetőségekkel rendelkező tűzoltó egyesületek (amelyek lehetnek csupán hagyományőrzők is) köztisztületi tűzoltóságokká válhatnak és önálló működési területet kaphatnak, ahol az elsődleges beavatkozás az ő kötelességük. 2006 óta 6 új önkéntes tűzoltóság kezdte meg működését.

Más a helyzet a tőlünk nyugatabbra fekvő országok esetében, ahol a tűzoltóság fejlődése folyamatos volt, nem voltak benne olyan törések, mint amilyen Magyarország életében a két világháború vagy a többszöri rendszerváltás. Ausztriában és Németországban hivatásos tűzoltóság csak az olyan nagyméretű városokban működik, ahol a lakosságszám meghaladja a 100.000 főt (!). Ez az arányszám Magyarországon egyes helyek esetében csak a 30.000 főt éri el. Ezeknél az adatoknál azonban figyelembe kell venni azt is, hogy

Németország lakossága kb. hatszor annyi, mint Magyarorszáé. Nyugaton a beavatkozások nagy részét – lefedve a teljes országot – a nagyon fejlett, jól kiképzett és évszázados hagyományokon működő önkéntes tűzoltóságok látják el. Ezekben az országokban különösen dicsőség önkéntes tűzoltónak lenni, nagy társadalmi tisztelet övezi őket. A települések valamint az állam különböző kedvezményekkel (például a helyi adóknál) támogatja személyüket és magukat a tűzoltóságokat is, amelyek rendkívül jól szervezettek.

A történelmi előzmények tisztázása – úgy gondolom – fontos lépés ahhoz, hogy megértsük a napjainkban hatályban lévő jogi szabályozókat. A következő fejezetben tehát a hatályos jogszabályok bemutatása következik.

III. Jogszabályi háttér

Magyarország jogállam. Biztosítja mindazon jogokat, amelyek az Alkotmányban vannak lefektetve. Ezeket a jogokat többféle módon lehet biztosítani: olyan intézményrendszerek épültek ki, amelyek biztosítják a törvény előtti egyenlőséget, a szociális biztonságot, az egyenjogúságot, a vallás, a foglalkozás szabad megválasztását, stb. A jelenlegi Alkotmány három pillért határoz meg az állampolgárok biztonságának garantálása érdekében: 1. a tűz ellen való védelem jogosultsága; 2. a közigazgatás rendszerében a polgárok védelméről való biztosítás (a rendvédelem útján); 3. a jogszabályok lehetővé teszik az önkéntes szerveződések létrehozását.

Az állam működési körében gondoskodik:

- a tűz elleni védekezés szabályozásáról;
- a hivatásos és önkéntes tűzoltóságok működési feltételeiről;
- az önkormányzatok útján a települések tűzbiztonságának megszervezéséről;
- a jogi személyek útján azok működésével kapcsolatos tűzvédelmi feladatok elvégzéséről.

Tehát biztosítja a tűzvédelmi igazgatás rendszerét: a tűzvédelmi igazgatás a közigazgatás szerves részét képező olyan szakigazgatási tevékenység, amelyben az igazgatás általános elemei az ágazati sajátosságok érvényre juttatásával valósulnak meg. Egyrészt mellett, esetenként egymást kiegészítve megtalálhatók benne az államigazgatás, az önkormányzati igazgatás, a társadalmi igazgatás és a magánigazgatás elemei. Ebből eredően összetett tevékenység, mert az igazgatást végzők egymástól eltérő jogosítványokkal rendelkeznek, önállóságuk esetenként korlátozott, ezért igazgatási feladataikat csak egymással együttműködve tudják eredményesen ellátni.

Az épített és természetes környezet biztonságát – amelyben élünk – a tűzoltóság biztosítja, legyen az hivatásos, vagy önkéntes. Az Alkotmány megalkotása után fontos jogszabályok születtek, amelyek szabályozóként jogi környezetbe fektették a tűzoltóság működését, ezáltal is biztosítva a jogállamiság elveit. Fontos megismernünk azon jogszabályokat, amelyek az önkéntes tűzoltóságra vonatkoznak, ahhoz hogy megértsük működésüket. A jogszabály-előkészítők között hosszas vita előzte meg az adott fogalmak tartalommal való kitöltését. Ehhez segítségül hívták és hívják a szakembereket, a nyelv művelőket, a tudomány képviselőit, de a javaslatétel végső soron rájuk hárul. Ezt követően a jogalkotó testületek (Országgyűlés, Kormány, közgyűlés, képviselő testület), vagy személy

(miniszter) dönti el, hogy az adott fogalom kap-e jogi tartalmat, vagy sem. A jogszabályok tárgyalása során a fő hangsúly csak az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó szabályozások tárgyalásán van, a rendező szempont a hierarchia, valamint az időbeliség.

1. Egyesület – köztestület

1.1. Az egyesület

Legelső lépésként fontos a bevezetőben már említett különbséget tisztáznunk: az egyesület és a köztestület között. Az egyesület „mozgásterét” az 1996. évi XXXI. tv. 33. §-a határozza meg: „A tűzoltó egyesület a településen a tűz megelőzési, valamint a tűzoltási és műszaki mentési feladatok ellátásában közreműködő társadalmi szervezet. A tűzoltó egyesület tevékenységét és működését, valamint a tűzoltó egyesületeknek a hivatásos önkormányzati, illetve önkéntes tűzoltósággal megállapodás keretében való együttműködését a tűzoltó egyesületekről szóló törvény állapítja meg.” [A törvényben említett együttműködési megállapodást – és az egyesület egyéb szabályait - a 2008. évi XXXIII. tv. (az önkéntes tűzoltó egyesületekről) szabályozza.]

Az egyesületekre az 1989. évi II. tv.⁷ tartalmaz fontos rendelkezéseket, korábban az 1971. évi 31. tvr. és az 1973. évi 13. tvr. határozta meg a feltételeket. Az egyesülési jog alapján mindenkinek (magánszemélyek, jogi személyek, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei) joga van arra, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre vagy azok tevékenységében részt vegyen. Létrehozhatók társadalmi szervezetek is, amelyek olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezetek, amely az alapszabályban meghatározott célra alakulnak, nyilvántartott tagsággal rendelkeznek, és céljának elérésére szervezik tagjaik tevékenységét. Alapításához az szükséges, hogy legalább tíz alapító tag a szervezet megalakítását kimondja, alapszabályát megállapítsa, ügyintéző és képviselői szerveit megválassza. Tagjai részt vehetnek a társadalmi szervezet tevékenységében és rendezvényein, választhatnak és választhatóak a társadalmi szervezet szerveibe, valamint kötelesek eleget tenni az alapszabályban meghatározott kötelességeiknek. A társadalmi szervezet alapszabályában rendelkezni kell a szervezet nevééről, céljáról és székhelyéről, valamint szervezetéről.

⁷ 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról.

A tűzoltó egyesületeknél is a tűzvédelmi tevékenységi kört az alapszabályuk tartalmazza. Tagjai maguk döntenek el, mit vállalnak a Tűzvédelmi törvényben felsorolt tűzvédelmi feladatokból és azokat milyen módon kívánják végezni. Ebből eredően munkájuk kevésbé tervezhető és a tűzoltó egyesület nem vehető figyelembe önálló védelmi erőként még a saját települését illetően sem, s mint társadalmi szervezet, nem kötelezhető tűzoltó-felszerelések beszerzésére, készenléti szolgálatra, tűzoltásra, stb. Ez alól azonban vannak kivételek, hiszen rengeteg képzett és felszerelt egyesületi tűzoltó segíti kollégái munkáját azzal, hogy akár a káreset felszámolása alatt, vagy az utómunkálatoknál tevékenyen részt vesz. Az egyesületek működése felett az ügyészség a rá irányadó szabályok szerint törvényességi felügyeletet gyakorol.

1.2. A köztisztviselő

A köztisztviselők létrejöttét a közszükséglet indokolja. Cél, hogy egyes állami, közigazgatási rendszer útján ellátandó feladatokat az érdekeltek önkormányzatai lássák el. A köztisztviselők közös jellemzői, hogy a közigazgatási szervezettel párhuzamosan, de attól függetlenül közhatalmi jogosítványokkal is rendelkeznek és közhatalmi tevékenységet is ellátnak. Mindehhez elkülönült vagyonnal bírnak, amellyel önállóan gazdálkodnak. Az állam csak törvényességi felügyeletet gyakorol felettük és létrejöttük valamely állami aktus függvénye.

Gyakran a civiltársadalmi önkormányzat (közvetett közigazgatás) ilyen formában történő megvalósítása alkalmasabbnak látszik egyes közfeladatok megvalósítására, mint egyéb (állami) szervtípusok. Leginkább a területi önkormányzatokhoz hasonlíthatóak ezek a személyi önkormányzatok. Magyarországon, illetve a magyar jogrendszerben nem idegen a köztisztviselő intézménye.

Jogunkban a kiegyezést követően jelentek meg a köztisztviselők; például a kereskedelmi és iparkamara (1868.), az ügyvédi és a közjegyzői kamara (1874.), a vízi társulatok (1885.) és a munkások segélypénztárai (1891.) és csupán az 1949. évi XX. törvény hatálybalépésével tűntek el a magyar közigazgatásból.

A köztisztviselők mai jogállásukban a Ptk. 1993. évi módosítása (1993. évi XCII. törvény) után jöttek létre. A köztisztviselők kettős (társadalmi-állami) szerepet töltenek be, egyfajta közvetítőként kell működniük az állami szervek és a civil társadalom között. Ez a szerepfelfogás következik abból, hogy az állam feladatai a rendszerváltást követően

jelentősen átalakultak ugyan, azonban be kell látni, hogy vannak olyan területek, mint pl. az egészségügy, szociális ellátás, tudományos kutatás vagy az oktatás, amelyekről az állam nem vonulhat ki. A köztestületi önkormányzatnak az a legfőbb jellemzője, hogy nem általános a hatásköre, hanem egy bizonyos tevékenységre, egy bizonyos közfeladatra szorítkozik és abban hatósági jogkört kap az államtól. A köztestület további fogalmi eleme az önálló önkormányzat. Ebbe a jogkörbe tartozik a szabályozási jog. A köztestületeknek általában szűk szabályozási jogkörük van, azonban elképzelhető az is, hogy rendkívül tág jogkört gyakorolnak. A szakmai önkormányzat által kibocsátott szabály pedig a törvényi felhatalmazás alapján, származtatott jogalkotási jogkörben megalkotott, meghatározott alanyokra kötelező jogi norma; a szakmai önkormányzat tagjait kötelezi. Az önkormányzatisághoz kapcsolódik a köztestület saját tulajdona és az önálló gazdálkodás annak érdekében, hogy minél inkább függetleníteni lehessen az állami befolyástól.

A Polgári Törvénykönyv alapján lehet létrehozni őket, mögöttes szabályként az egyesületekről szóló szabályozásnál. A köztestületi formában működő önkéntes tűzoltóság önálló jogi személy és mint köztestület, nem része sem az önkormányzatoknak, sem a tűzoltó egyesületeknek, hanem azoktól – jogszabályi keretek között – elkülönülő szervezet. A Ptk. 65. §-a alapján: „A köztestület önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező szervezet, amelynek létrehozását törvény rendeli el. A köztestület a tagságához, illetőleg a tagsága által végzett tevékenységhez kapcsolódó közfeladatot lát el.” A meghatározás szűkre sikerült ugyan, azonban alkalmasnak látszik arra, hogy a köztestületek működésének polgári jogi feltételeit biztosítsa. Ezek alapján törvény meghatározhat olyan közfeladatot, amelyet a köztestület köteles ellátni. Az ebbéli közfeladat ellátásához szükséges jogosítványokkal a köztestület rendelkezik, és ezeket öngazgatása útján érvényesíti.

Mivel a köztestület által a közhatalom gyakorlása kifejezett jogszabályi döntéssel alapul, fontos a közhatalom gyakorlásával szemben bizonyos eljárási garanciák biztosítása. A közigazgatási eljárási törvény⁸ szükségszerűen biztosítja a jogorvoslathoz való jogot és a határozatok bírósági felülvizsgálatát, ezért kifejezetten és precízen meg kell határozni, hogy a köztestület és a tagok közötti viszony mennyiben közhatalmi jellegű vagy mennyiben (vagy esetleg tisztán) polgári jogi jellegű.

⁸ 2004. évi CXL. tv. a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.

A köztisztviselői tűzoltóság egyrészt magán viseli a társadalmi szervezetekre vonatkozó sajátosságok egy részét (önkormányzat, tagság, öngazgatás), illetőleg az egyesületre vonatkozó egyéb ismérveket: alapszabály, választott testületek, non-profit gazdálkodás, stb. Másfelől közfeladatokat lát el és ehhez törvényben meghatározott jogosítványokkal rendelkezik: pl. tűzoltásvezetés, központi finanszírozásra jogosultság.

A köztisztviselői tűzoltóság további részletezése a IV. részben folytatódik.

2. Az önkormányzati törvény (1990. évi LXV. tv.)

Az önkormányzati törvény 8. §. (1) bekezdése a települési önkormányzat feladataként határozza meg a helyi tűzvédelemről való gondoskodást. Az (1) bekezdésben foglalt feladatokban a települési önkormányzat maga határozza meg - a lakosság igényei alapján és az anyagi lehetőségeitől függően -, hogy mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el. A települési önkormányzat a feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködik e közösségekkel. A képviselő-testület a szervezeti és működési szabályzatában határozza meg, mely önszerveződő közösségek képviselőit illeti meg tevékenységi körében tanácskozási jog a képviselő-testület és bizottsága ülésein. A tűzoltó egyesületek önszerveződő közösségnek számítanak az előzőekben taglaltaknak megfelelően. Ha létrejön egy ilyen egyesület, és megfelelően tud működni, akkor a települési önkormányzat és az egyesület létrehozhatja az önkéntes tűzoltóságot, így megfelelve a 8. §-nak, tehát elviekben célszerű, hogy támogassa a települési önkormányzat az ÖTE-t a lehetőségeihez mérten.

A települési önkormányzatok társulhatnak más településekkel abból a célból, hogy a tűzvédelmet biztosítsák, ha a másik településen van önkéntes tűzoltóság. Ekkor a rendelkezésre álló többletforrásait a helyi önkormányzat átutalhatja a másik önkormányzatnak, vagy közvetlenül a tűzoltóságnak. Dönthet úgy is, hogy hivatásos tűzoltóságot létesít, de ez nagyon ritkán fordul elő, mert új HÖT létesítésére a kiemelkedő nagyságrendű anyagi ráfordítás miatt csak akkor van reális esély, ha a településen vagy a környezetében olyan változások várhatóak, amelyek gyökeresen kihatnak a tűzvédelmi helyzetre és a megfelelő védelem szintje más módon (önkéntes tűzoltóság, vagy létesítményi tűzoltóság) nem biztosítható.

3. A „tűzvédelmi törvény” (1996. évi XXXI. tv.)

Az egyik legfontosabb jogszabály, - a szakma jelenlegi „alaptörvénye” - ami az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozik (ezen túl a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magánszemélyekre, a Magyar Köztársaság területén levő jogi személyekre, magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteire, ha ezekre vonatkozóan jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, a Magyar Köztársaság területén folytatott, a tűzvédelemre kiható valamennyi tevékenységre és a tűzoltóság által végzett műszaki mentésre, a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező személyekre) az 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról. Ezzel a törvénnyel a rendszerváltás utáni bizonytalanságból kiút mutatkozott az önkéntes tűzoltó egyesületeknek, ha vállalták azt, hogy részt vesznek az önkormányzattal közösen egy önkéntes, közttestületi alapokon nyugvó tűzoltóság létrehozásában. Ha vállalták, akkor olyan jogosítványokat kaptak, amelyek a hivatásos tűzoltóságoknak vannak: tűzoltásvezető jogai, működési terület, stb. A jogok mellé természetesen kötelezettségek is társulnak: itt is elmondható a tűzoltásvezető kötelezettségei, vagy más jogszabályban megfogalmazott időnorma-követelmények, stb. (ld. lentebb). A törvény egyértelműen megkülönbözteti a tűzoltósággal rendelkező, illetőleg nem rendelkező önkormányzatok tűzvédelmi feladatait. Ennek megfelelően a készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati tűzoltósággal, illetőleg önkéntes tűzoltósággal rendelkező önkormányzatnak a tűzoltás és a műszaki mentés kötelező közszolgáltatási feladata [2. §. (2) bekezdés].

A törvény szerint: „Az önkéntes tűzoltóság a települési önkormányzat vagy az önkormányzati társulás és a tűzoltó egyesület által közösen alapított közttestület, amely tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot lát el, és önálló működési területtel rendelkezik. A működési terület megállapítását a székhely szerinti települési önkormányzat képviselő-testülete kezdeményezi a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszternél” [34. §. (1) bekezdés]. Fontos itt megjegyezni, hogy az önkéntes tűzoltóság székhelye szerinti települési önkormányzat részére a központi költségvetés az átvállalt feladattal arányos költségfedezetet biztosítja. Tehát a közttestület szerződésben vállalja, hogy a kijelölt működési területén tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot lát el, vagyis korábban államilag finanszírozott önkormányzati hivatásos tűzoltóság által ellátott feladatot vállal át. A szerződés szerint az állam ehhez az átvállalt feladathoz állami támogatást ad. A

hivatásos tűzoltóságok állami finanszírozása nem változott, az újonnan megalakuló önkéntes tűzoltóságok állami támogatása új költségvetési elemként – évenkénti alkufolyamatokkal – beépül a költségvetésbe. Az önkéntes tűzoltóság parancsnokát a megyei katasztrófavédelmi igazgató véleményének kikérése mellett a köztestület nevezi ki.

A törvény kitér arra is, hogy az önkéntes tűzoltónak a tűzoltás, műszaki mentés, az ezekre való felkészítés és a rendkívüli készenléti szolgálat időtartamára a munkahelyén történt munkavégzési kötelezettség alóli felmentés miatt kiesett jövedelmét az igénybe vevőnek kell megtérítenie. Ennek alapján az igénybe vett önkéntes tűzoltó társadalombiztosítási ellátásra is jogosult. Az önkéntes tűzoltóság létrehozását és megszüntetését, továbbá a tűzoltói feladatok ellátására kötött megállapodást az illetékes hivatásos önkormányzati tűzoltóságnak be kell jelenteni.

Tehát a törvény csak az „alapot” adta, hogy fel tudjon épülni a köztestületi formában működő önkéntes tűzoltóság szervezete, a szabályozók később kerültek kidolgozásra és azóta is folyamatosan változnak, frissülnek.

4. A 2008. évi XXXIII. törvény⁹

Ez a törvény nem a köztestületi formában működő tűzoltóságokra vonatkozik, hanem az önkéntes tűzoltó egyesületekre, mégis fontos megemlíteni, hiszen a köztestület tevékenysége során rendszeresen együttműködik akár saját települése, akár a működési területén lévő egyesületi tűzoltóságokkal.

Miután a Tűzvédelmi törvény kettébontotta a korábban egységes önkéntes tűzoltó egyesületi mozgalmat és az önkéntes tűzoltóságot elválasztotta az önkéntes tűzoltó egyesülettől, az önkéntes tűzoltóságot létrehozni nem tudó, és egyesületi formában továbbműködő tűzoltóságok számára ez a „megkülönböztetés” negatív hatást váltott ki. Többször kezdeményezték, hogy ők is az önkéntes tűzoltóságokhoz hasonlóan tevékenykedhessenek. Ezek hatására született meg ez a törvény.

A törvény alapján az 1996. évi XXXI. törvényben meghatározott tűzmegeelőzési, valamint tűzoltási és műszaki mentési feladatok ellátásában közreműködőként vehet részt az az önkéntes társadalmi szervezet - tehát az önkéntes tűzoltó egyesület -, amely alapszabályában azt tevékenysége céljaként rögzítette, továbbá – a köztestületi

⁹ 2008. évi XXXIII. törvény az önkéntes tűzoltó egyesületekről.

tűzoltóságot támogatva - tűz megelőzés körében tájékoztathatja a lakosságot az időszerű tűzvédelmi feladatokról, a lakosság részére tűzvédelemmel kapcsolatos más információs tevékenységet végezhet. Fontos, hogy a tűzoltó egyesület tűzoltási és műszaki mentési tevékenység körében az általa észlelt segélykérést továbbítja az önkéntes vagy a hivatásos önkormányzati tűzoltósághoz, az önkéntes (vagy hivatásos) tűzoltóság helyszínre érkezéséig minden tőle elvárhatóat megtesz a tűz továbbterjedésének megakadályozására, a tűz oltására, a sérült vagy egyébként veszélyben lévő személyek részére történő segítségnyújtásra, a balesetek megelőzésére. Az eseményt észlelőket a helyszínen maradásra, a helyszínen tartózkodókat az általános segítségnyújtási kötelezettség körében a segítségnyújtásban való közreműködésre kérheti fel. Kötelessége, hogy hivatásos önkormányzati vagy önkéntes tűzoltóság helyszínre érkezését követően a tűz oltásában, illetve a műszaki mentésben a tűzoltásvezető intézkedésének megfelelően működjenek közre.

A tűzoltó egyesület a szaktevékenység végzésére írásban megállapodást köthet a hivatásos önkormányzati vagy önkéntes tűzoltósággal. Az együttműködési megállapodás megkötésének feltétele, hogy a tűzoltó egyesület szaktevékenységet irányító tagja szakképesítéssel rendelkeznek, és az egyesület működése egyébként megfeleljen a törvényben meghatározott feltételeknek. Az együttműködési megállapodás határozatlan időre köthető, és azt a tűzoltó egyesület az együttműködési megállapodásban meghatározott határidővel írásban indokolás nélkül felmondhatja. A megállapodásban rögzíteni kell a tűzoltó egyesületnek a szaktevékenység ellátására vonatkozó kötelezettségvállalását, különösen az annak érdekében vállalt szolgálati rendjét, értesíthetőségének módját, szakmai igénybevehetőségének körét, és azt, hogy a szaktevékenységet milyen földrajzi területen látja el. A törvény további feltételeket is megszab, mint pl. a szakmai továbbképzéseket, a gyakorlatok tartását, tehát olyan feltételeket, amelyek egyébként az önkéntes tűzoltóságra is vonatkoznak.

5. 117/1996. (VII. 24.) Kormányrendelet a tűzoltóság tagjaira vonatkozó kötelező élet- és balesetbiztosításról

A rendelet 1. §-a alapján „élet- és baleset biztosítást kell kötni a hivatásos, az önkéntes és a létesítményi tűzoltóságok készenléti szolgálatot, illetve a tűzoltás irányítását ellátó tagjaira, a tűzoltó szakiskola tűzoltási, műszaki mentési szakterület oktatóira és hallgatóira”. A rendelet alkalmazásában készenléti szolgálatot, illetve tűzoltás irányítását ellátónak kell tekinteni az önkéntes tűzoltóság tagjai közül a tűzoltóparancsnokot, a

parancsnokhelyettest, egységparancsnokot (szolgálatparancsnok), az állandó készenléti szolgálatot ellátókat, valamint azon egyesületi tagokat, akik részt vesznek a tűzoltásban és a műszaki mentésben. Biztosítási eseménynek kell tekinteni a tűzeseti beavatkozást, a műszaki mentés és az erre való felkészítést, a tűzvizsgálatot, illetőleg a készenléti szolgálat során bekövetkezett balesetet és halálesetet. A biztosítást az önkéntes tűzoltók esetében meghatározott létszámra vonatkozóan kell megkötni, a díjat a katasztrófavédelemért felelős minisztérium (jelenleg a Belügyminisztérium) köteles megfizetni.

6. 256/2008. (XI. 21.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóság létesítéséről, működésének feltételeiről és feladatáról

A Tűzvédelmi törvény meghatározta, hogy az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó szabályozások külön jogszabályban kerülnek megfogalmazásra. Kiadására alapot az 1996. évi XXXI. törvény 47. §-nak (1) bekezdésének *e*) pontja¹⁰ adja meg. 2009. január 1-ig (tehát az új rendelet hatályba lépéséig) a 119/1996. (VII. 24.) Kormányrendelet szabályozta az önkéntes tűzoltóságokkal kapcsolatos kérdésköröket. A több, mint tíz év indokoltá tette a jogszabály megváltoztatását, hiszen az addig összegyűlt tapasztalatokat, technikai fejlesztéseket, az Európai Unióhoz való csatlakozásunkat, stb. mindenképp be kellett építeni a jogi szabályozásba. Ezek hatására az Országgyűlés elfogadta a 256/2008. (XI. 21.) Kormányrendeletet.

A rendelet meghatározza minden önkéntes tűzoltóságnak a tűzoltóság **tűz megelőzési tevékenysége** során, hogy a működési területén segítse az önkormányzatok jogszabályokban meghatározott tűz megelőzési feladatait. Ennek érdekében az önkormányzatok részére az illetékes tűzvédelmi hatóság az önkéntes tűzoltóság elsődleges működési körzetében bekövetkező tűzvédelmet érintő változásokról adatot és információt kell szolgáltatasson. Ide tartozhat bármilyen jogszabályváltozás, vagy pl. tűzgyújtási tilalom elrendelése. Az információt az önkéntes tűzoltóság úgymond továbbítja az önkormányzat felé. Ekkor az önkormányzat tájékoztatót adhat ki a lakosság részére, így biztosítva a tilalom betartását. Bármilyen tűzvédelmi hiányosság észlelése esetén - különös tekintettel a tűzoltás alapvető feltételeiben észlelt hiányosságra - azt haladéktalanul jelzi az illetékes tűzvédelmi hatóságnak: jó példa erre, ha a helyismereti foglalkozásokon észlelik, hogy a kihelyezett porraloltó készülékek felhasználhatósági ideje lejárt. Ekkor a tűzoltóság

¹⁰ 47. § (1): Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben határozza meg: az önkéntes tűzoltóság létesítésének, működésének feltételeit, feladatát.

tájékoztatja vagy az intézmény vezetőjét, vagy a tűzvédelmi felelőst. Részt vesz a lakosság tűzvédelmi felvilágosításában, a tűzvédelmi propagandában. A legjobban úgy biztosítható, ha a fiatalok körében – délutáni elfoglaltság keretében – szakköröket indítanak. A szakkörökön felvilágosítás mellett egyéb programok is szervezhetőek, így a fiatalok „játszva” tanulják meg az alapvető szabályokat, amelyeket szüleiknek, barátaiknak továbbadhatnak.

A tűzoltási és műszaki mentési tevékenységére való **felkészülése érdekében** toborozza és szervezi a működési területén a tűzoltói szolgálatra jelentkezőket, valamint gondoskodik szakmai felkészítéséről, továbbképzéséről. Folyamatosan gondoskodik a tűzoltási és műszaki mentési feladatok ellátására szervezett erő és eszközállomány riaszthatóságáról: karbantartja a gépjármű állományt, a szolgálatszervezéssel biztosítja a vonulós állományi létszámot, stb. Gondoskodik a szakfelszereléseinek és egyéni védőeszközeinek karbantartásáról, külön jogszabályokban előírtak szerinti felülvizsgálatáról, így megfelelvén a munkavédelmi követelményeknek is. Elkészíti a működési területéhez tartozó településre a Riasztási és Segítségnyújtási Tervet, továbbá külön jogszabályban foglaltak szerint a működési területén lévő kiemelt létesítményre a Tűzoltási és Műszaki Mentési Tervet. Ezt egyeztetni a segítségnyújtásra tervezett tűzoltóságokkal és jóváhagyásra megküldi az illetékes területi katasztrófavédelmi szerv vezetőjének. Éves továbbképzési tervet készít, melyet szintén megküld a megyei igazgatóságnak. A továbbképzési terv fontos szerepet játszik az állomány tudásszintjének fenntartásában és fejlesztésében. Támogatást nyújthat a vele együttműködési megállapodást kötő tűzoltó egyesületnek. Ennek végrehajtása érdekében a köztestületi tűzoltóság különböző szerződéseket köthet a működési területén lévő tűzoltó egyesületekkel.

Az önkéntes tűzoltóság **tűzoltási és műszaki mentési tevékenysége során** köteles gondoskodni a beavatkozásban részt vevő állomány rendszeresített egyéni védőeszközökkel történő ellátásáról, mert a beavatkozások során a „rendes” munkavégzéstől eltérő, nagyobb veszélyforrásokat rejtő eseményekkel kell számolni, így az állomány nagyobb veszélynek van kitéve, magas a balesetek kockázata. A Központi Ügyelet (az adott megye Katasztrófavédelmi Igazgatóság Híradóügyelete) utasítására kivonul a működési területén kívül keletkezett tűz oltására, illetőleg a műszaki mentésre. Ez új szabályozásként került bele a törvénybe, mert a 119/1996-os Kormányrendelet ezt nem tette lehetővé [az 57/2005. (XI. 30.) BM rendelet alapján nyílt mód először a

működési területen kívüli RST vállalására, igen szigorú feltételek mellett]. Jelenteni köteles a működési területén keletkezett tüzesetet, káresetet, az általa eloltott, illetőleg a más által eloltott és hozzá bejelentett tüzesetet a megyei ügyeletre, és eleget kell tennie az egyéb jelentési kötelezettségének: a káreset felszámolása után egyeztetnie kell a Híradóügyelettel a káreset számát, az igénybe vett erőket, eszközöket stb. A központi katasztrófavédelmi szerv vezetője, illetve a fenntartó önkormányzat képviselő-testülete elrendelésére rendkívüli készenléti szolgálatot lát el: Erre szomorú példa a 2010. május-júniusi árvíz Borsod megyében. Ebben az esetben lehetőség lett volna a rendkívüli készenléti szolgálat elrendelésére, mivel azonban Borsod megyében nincs önkéntes tűzoltóság, így az elrendelés elmaradt. A költségek biztosításáról az elrendelőnek kell gondoskodni. Soron kívül jelenti a megyei Igazgatóság ügyeletére a gépjárműveinek vonulóképtelenségét, a késedelmesen végrehajtható vagy késedelmesen végrehajtott vonulást, valamint a vonulóképességet korlátozó egyéb körülményeket és a rendkívüli készenléti szolgálat elrendelését és annak okát, hiszen csak a Híradóügyelet jogosult arra, hogy az RST alapján segítséget nyújtó hivatásos tűzoltóság ügyeletén ezt jelezze, biztosítva ott az erre az esetre való felkészülést. A tűzvizsgálat érdekében haladéktalanul tájékoztatja az illetékes hivatásos önkormányzati tűzoltóságot az általa eloltott, illetőleg más által eloltott és hozzá bejelentett tüzesetről, mert az önkéntes tűzoltóságnak nincs tűzvizsgálati jogköre. Gondoskodik a kötelező adatgyűjtésről és - a tűzvizsgáló kikerkezéséig - a tűzvizsgálatot biztosító cselekmények elvégzéséről. 2. riasztási fokozattól kötelező ezen feladat ellátása. Ez problémákat okozhat, hiszen a tűzvizsgáló kikerkezéséig ott kell maradnia, de ha bejön egy újabb káreset – és az utómunkálatok is be vannak fejezve -, akkor elvileg el kellene hagynia a helyszínt, de biztosítási feladatai is vannak. Ez megoldható úgy, hogy egy tűzoltó ott marad, vagy az esetlegesen ott tartózkodó egyesületi tűzoltókra bízzák ezt a feladatot (többek között ezért is szükséges az egyesületi tűzoltókkal való jó kapcsolat ápolása). A tűzvizsgálathoz szükséges információkat csak a beavatkozó állomány tudja biztosítani, és ha elhagynák a kárhelyet, akkor az új kárhelyen tapasztaltak zavarokat okoznának a tűzvizsgálati eljárás lefolytatásában, ami további problémákat jelent. További megoldást az RST kínál: ilyen események során az itt szereplő tűzoltóságok vonulnak az „új” kárhelyre. Szerencsére ilyen eseménysorozat ritkán fordul elő.

Az eddigiekben az önkéntes tűzoltóság szakmai feladatát mutattam be, most a **működésről**, valamint a **szakmai felügyeletről** lesz szó. Az önkéntes tűzoltóság olyan

létszámú önkéntes tűzoltó folyamatos riaszthatóságáról gondoskodik, hogy a számára előírt tűzoltó eszközöket és szakfelszereléseket működtetni tudja. A napi vonultathatók létszáma legalább négy fő, amelyből egy fő gépjárművezető és egy fő tűzoltásvezető. A működési területén történt tüzesethez, műszaki mentéshez a készenlétben tartandó gépjárművel és az arra beosztott létszámmal, valamint a tűzoltás vezetésére jogosult személlyel, tíz percen belül (úgynevezett normaidő) meg kell kezdenie a vonulást. Ez korábban nappal nyolc perc, éjszaka tíz perc volt. Olyan hírközponttal és hírközlő rendszerrel kell rendelkeznie, amely szükség esetén folyamatos rádiókapcsolatot tud biztosítani a Híradóközponttal, illetőleg a tűzoltóságok kivonult egységeivel. Az önkéntes tűzoltóság ezen kívül távbeszélő-kapcsolatot is biztosít, amelyen keresztül tudja fogadni pl. a segélyhívásokat. A működési területén lévő gazdálkodó szervezetekkel a létesítményi tűzoltósági feladatok átvállalására az illetékes területi katasztrófavédelmi szerv előzetes hozzájárulásával megállapodhat, így növelve bevételi forrásait. Azonban ha a megállapodásban vállaltak veszélyeztetik a működési terület ellátásával kapcsolatos feladatok maradéktalan teljesítését, akkor ez megtagadható az adott tűzoltóságtól.

Az önkéntes tűzoltó éves egészségügyi alkalmassági felülvizsgálaton köteles részt venni, amelynek térítési díját az önkéntes tűzoltóság viseli. Ez szükséges, mert a beavatkozások során olyan fizikai megterhelések érhetik a tűzoltókat, amelyek egy beteg szervezetet (itt nem megfázásra kell gondolni, hanem pl. szívritmuszavarokra, vagy allergiára) súlyosan károsítanak. Fontos itt megjegyezni, hogy az önkéntes tűzoltóság tűzoltó szakmai feladatait a főfoglalkozású¹¹ és a nem főfoglalkozású¹² tűzoltók látják el. A szolgálatszervezésről a parancsnok gondoskodik. Ennek keretében elkészíti heti bontásban a szolgálati időbeosztásokat, gondoskodik a szolgálati okmányok vezetéséről, valamint a szakmai felügyelet (megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság) által meghatározott adatszolgáltatás teljesítéséről. Az önkéntes tűzoltóság működését a köztestület alapszabályában határozzák meg. A köztestület működésére vonatkozó szabályozásnak ki kell terjednie:

1. a tűzoltóparancsnok beszámoltatásának rendjére

¹¹ A főfoglalkozású tűzoltó a tűzoltó szakmai feladatok ellátását végző, önkéntes tűzoltósággal munkaviszonyban lévő, tűzoltó szakmai képesítéssel rendelkező és foglalkozás-egészségügyi szolgálat vizsgálata alapján tűzoltói szolgálatra alkalmasnak minősített, 18. életévét betöltött természetes személy.

¹² A nem főfoglalkozású tűzoltó a tűzoltó szakmai feladatokat az önkéntes tűzoltósággal egyéb, nem munkaviszony alapján ellátó, tűzoltó szakmai képesítéssel rendelkező és foglalkozás-egészségügyi szolgálat vizsgálata alapján tűzoltói szolgálatra alkalmasnak minősített, 18. életévét betöltött természetes személy.

2. a tűzoltóparancsnok kinevezésének és felmentésének rendjére
3. az önkéntes tűzoltóság személyi állományát megillető, törvényben nem szabályozott jogosultságokra és juttatásokra
4. a kiképzés és rendszeres továbbképzés feltételeinek biztosítására

A szakmai felügyeletet – mint korábban már említettem – a megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok látják el. Szakmai felügyeleti tevékenységük során ellenőrzik az önkéntes tűzoltóság szakmai és az ehhez kapcsolódó munkavédelmi tevékenységét, kezdeményezik a hiányosságok megszüntetését, ha ezt tapasztalták. Jóváhagyja az önkéntes tűzoltóság által készített Tűzoltási és Műszaki Mentési Terveket és a Riasztási és Segítségnyújtási Tervet, ha szükséges felszólít a módosításra. Az önkéntes tűzoltóságok parancsnokai és a tűzoltás vezetésére jogosult állományára részére évente legalább két alkalommal kötelező továbbképzést és szakmai tájékoztatót szervez, melynek célja, hogy ugyanolyan hatékonysággal és feltételekkel biztosítsák a tűzoltásvezetést, mint a hivatásos tűzoltóságnál.

Az önkéntes tűzoltóság működésének anyagi **technikai és pénzügyi feltételeiről** a központi katasztrófavédelmi szerv (OKF) vezetőjének javaslata alapján a katasztrófa elleni védekezésért felelős miniszter a költségvetési törvény előkészítése során gondoskodik. Ez magában foglalja a létesítéssel, működtetéssel, fenntartással és fejlesztéssel kapcsolatos kiadások biztosítását. Az önkéntes tűzoltóságnak a biztosított hozzájárulás felhasználásáról a felhasználás évét (tárgyévet) követő év február 28-ig köteles elszámolni a megyei Igazgatóságokon keresztül az OKF felé. A technikai fejlesztést a miniszter által jóváhagyott szakmai program figyelembevételével, az OKF pályázatok kiírásával segíti elő. A pályázatok nélkül nagyon kevés önkéntes tűzoltóság tudná csak saját bevételeiből frissíteni, felújítani a rendelkezésére álló eszközöket, így szinte ez az egyetlen lehetőségük arra, hogy biztosítani tudják a korszerű technikát, a legújabb és legnagyobb védelmet biztosító védőeszközöket.

A jogszabály 13. §-a rendelkezik a **működési terület vállalásának rendjéről**. Ezek alapján a székhely szerinti települési önkormányzat képviselő-testülete az önkéntes tűzoltóság működési területének megállapítását (kijelölését, vagy módosítását) a miniszternél kezdeményezi. A kezdeményezés minden év április 15-ig nyújtható be. A kezdeményezésnek tartalmaznia kell az ebben a rendeletben foglalt feltételek teljesülésének igazolását, valamint a kezdeményezett területi változással érintett

önkormányzat, az önkéntes tűzoltóságot fenntartó önkormányzat, továbbá az országos szakmai szövetségek (Országos Tűzoltó Szövetség) támogató vagy ellenző javaslatát. A miniszter a véleménykéréssel együtt a kezdeményezést megküldi az OKF főigazgatójának, aki - a kért működési terület reális veszélyeztetettségének megállapítását is tartalmazó - szakmai javaslatát május 31-ig terjeszti fel a miniszterhez. A működési terület megállapításáról a miniszter dönt. Az elsődleges működési körzetet úgy kell meghatározni, hogy a működési területhez tartozó település közigazgatási határának legtávolabbi pontjára a riasztott tűzoltóság előírt erői és eszközei, a jelzés vételétől számítva legfeljebb 25 percen belül elsőnek érkezzenek ki. A kikerkezési idő az előírt riasztási idő (10 perc) és a vonulási távolságból adódó vonulási idő - legfeljebb 60 km/h átlagsebességgel számolva - összesített adata alapján kerül meghatározásra. Abban az esetben, ha a település közigazgatási határának legtávolabbi pontja az önkéntes tűzoltóság által 25 percen túl érhető el, de a kikerkezési ideje rövidebb, mint a hivatásos önkormányzati tűzoltóságé, akkor az adott település a hamarabb érkező önkéntes tűzoltóság elsődleges működési körzetéhez csatolható, ezáltal az adott önkormányzat támogatása kérhető azon túl, hogy a központi költségvetésből az adott településre jutó finanszírozás összege a tűzoltóságot illeti meg. Az önkéntes tűzoltóság részére segítségnyújtási működési körzet abban az esetben állapítható meg, ha rendelkezik olyan tűzoltói létszámmal, technikával és szakfelszereléssel, amely a megállapított elsődleges működési körzet feladatainak maradéktalan ellátásán túl, azzal egyidejűleg képessé teszi a segítségnyújtási működési körzet feladatainak ellátására is. Ehhez tehát kettő készenléti és egy tartalék szerrel kell rendelkeznie. A két készenléti szeren rendelkezésre kell állni a minimális tűzoltó létszámnak, tehát 4 főnek szerenként és a tartalék gépjárművön 1 főnek, azaz összesen 9 főnek. Az RST vállalása csak a nagyobb városok önkéntes tűzoltóságaira jellemző. Amennyiben az önkéntes tűzoltóság - a működési terület megállapítását követően - a működése során nem teljesíti az e rendeletben, illetve a mentő tűzvédelmi feladatainak ellátását szabályozó egyéb jogszabályokban előírtakat (ld. ez a fejezet), az illetékes területi katasztrófavédelmi szerv vezetője az OKF-nél indítványozza a működési terület megvonását. A megvonásról a központi katasztrófavédelmi szerv vezetőjének javaslata alapján a miniszter dönt. A rendelkezésemre álló információk alapján ilyenre példa még nem volt. „Pozitív” példát azonban tudok említeni: a korábban önkéntes tűzoltóságként működő Hajdúszoboszlói Önkéntes Tűzoltóság hivatásos tűzoltósággá tudott alakulni.

7. 37/1997. (VI. 11.) BM rendelet a tűzoltóságok által végezhető szolgáltatások köréről és szabályairól

A rendelet szűkszavúan írja le a végezhető tevékenységi köröket, így a jogalkalmazókra (a tűzoltókra) bízva a végrehajtás módját. A tűzoltósági célokat szolgáló ingatlanok, tűzvédelmi berendezések, szakfelszerelések, igénybevételével járó szolgáltatás rendeltetéstől eltérő használatnak minősül. A tűzoltóság a szolgáltatást írásbeli szerződés alapján, a tűzoltóság nevében, a rendelkezésére álló eszközzel, a tűzoltósági célokat szolgáló ingatlanon, illetve egyéb helyen folyamatosan vagy esetenként meghatározott időben, ellenérték fejében teljesítheti. Azt, hogy mely szolgáltatások elvégzésére vállalkozhat a tűzoltóság, az alapító okiratában kell rögzítenie. Nem végezhet saját illetékességi területén olyan szolgáltatást, amely szakhatósági, ellenőrzési vagy tűzvizsgálati feladatait érintheti, ezáltal korlátozhatja. Ide kapcsolódnak az olyan tevékenységek is, amelynek során a felszerelés (technika) az átlagosnál fokozottabb igénybevételnek van kitéve, ezáltal kitéve a gyorsabb kopásnak, tönkremenetelnek. A tűzoltóság által térítés ellenében végezhető szolgáltatások körét a rendelet tartalmazza.

8. 1/2003. (I. 9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól

Ez a jogszabály meghatározza a hivatásos önkormányzati, az önkéntes és a létesítményi tűzoltóságok, továbbá a Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóság, az Országház Tűzoltó-parancsnokság, illetőleg más hivatásos katasztrófavédelmi szervek számára, hogy tűzoltási és műszaki mentési feladatuk ellátását az e rendelet mellékleteiben meghatározott „Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat” előírásai szerint kötelesek végrehajtani. Ezen a kötelező érvényű rendelkezésén túl szabályozás született arra is, hogy az önkéntes tűzoltóságok (természetesen vonatkozik ez a többi tűzoltóságra is) működési területükön lévő, tűzvédelmi, gazdasági és műemléki szempontból kiemelt fontosságú létesítményekre „Tűzoltási és Műszaki Mentési Tervet” (TMMT-t) kötelesek készíteni, továbbá a tűzoltóság által, illetőleg a katasztrófavédelmi szerv által a tűzoltóság részére tartandó gyakorlatok rendszerére és módszerére vonatkozó szabályokat is rendszerbe foglalták. Fontos megjegyezni: a tűzoltóság munkavédelmi tevékenységének szakmai felügyeletét a megyei igazgatóság útján az OKF látja el. A megyei igazgatóság segíti a tűzoltási és műszaki mentési tevékenységet is ellátó önkéntes tűzoltó egyesületek munkavédelmi tevékenységét. A rendelet meghatározza az önkéntes tűzoltóságoknak az állandó ügyeleti szolgálat működtetését, valamint azt, hogy kik jogosultak a tűzoltás

vezetésére (rajparancsnok, parancsnok, parancsnokhelyettes). A Szabályzat rendelkezéseit - az abban foglalt eltérésekkel - azon önkéntes tűzoltó egyesületek is kötelesek végrehajtani, amelyek alapszabályukban vállalták a tűzoltási és a műszaki mentési tevékenységet, ezzel is biztosítva a beavatkozások során - a szakmai szempontok alapján kialakított normák szerint - a gördülékeny együttműködést.

Mivel a rendelet főként a beavatkozások során betartandó szakmai követelményeket határozza meg minden tűzoltóság számára, ezért a részletezéstől eltekintek. A szabályzat kidolgozása nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a tűzoltóságok egységesen, minden beavatkozás során ugyanolyan követelményeknek megfelelően tudjanak együttműködni, ami elengedhetetlen a káreset gyors, szakszerű felszámolásához, így mind a hivatásos, mind az önkéntes tűzoltóság egy-egy nagyobb káresetnél, ahol együttműködnek ugyanazt a fogalmat értik pl. a sugárcső alatt.

9. 10/2008. (X. 30.) ÖM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ez irányú szakágazatban foglalkoztatottak szakmai képzési követelményeiről és szakmai képzéseiről

A rendelet hatályba lépése előtt a 32/2002. (XII. 12.) BM rendelet vonatkozott a képzési követelményekre. A hatálya alá tartoznak a katasztrófavédelem hivatásos szerveinek, a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok, az önkéntes tűzoltóságok, a létesítményi tűzoltóságok, a tűzoltó egyesületek tűzoltási és műszaki mentési feladatot végző tagjai, tehát a konkrét **beavatkozásokat végzők**. Továbbá katasztrófavédelmi, tűzvédelmi és polgári védelmi képzés irányítását és felügyeletét ellátó központi közigazgatási szervek és ez irányú tevékenységet végző szervezeti egységeik munkatársai, a gazdálkodó tevékenységet folytató magánszemélyeknél, a jogi személyeknél, a jogi és természetes személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteinél, a katasztrófavédelem, a polgári védelem és a tűzvédelmi szakágazatokban, illetve a tűzvédelmi **szolgáltatás területén** foglalkoztatottak, a tűzvédelmi szakértők. Végül a katasztrófa- és tűzvédelmi szakmai képesítést nyújtó képzést folytató oktatási intézmények, valamint a szakmai **oktatást** (képzést, vizsgáztatást, illetve azok szakmai felügyeletét) **végző** személyek. A jogszabály célja, hogy a tűzvédelem területén bármilyen tevékenységet folytató személyek képzése, „tudása” egységes legyen, elkerülve az esetleges félreértéseket. A rendelet ismertetésekor csak az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó részekre térek ki.

Az önkéntes tűzoltóságok parancsnokainak, valamint a tűzoltás, műszaki mentés vezetésére (tűzoltásvezető) jogosult tagjainak legalább tűzoltó szakképesítéssel és az érre épülő önkéntes és létesítményi tűzoltó parancsnoki képzéssel kell rendelkezniük, vagy – de ez nem kötelező – felsőszintű szakirányú (Lásd. 1. számú melléklet) képzéssel kell rendelkezniük. A beosztott állomány tagjait két részre lehet osztani: főfoglalkozású és nem főfoglalkozású állomány. A főfoglalkozásúaknak rendelkezniük kell tűzoltó szakképesítéssel, a nem főfoglalkozásúaknak elegendő a tűzoltó alaptanfolyami képzés¹³. Az önkéntes, tűzoltóságok műszaki eszközeinek, és felszereléseinek kezelését szolgáló képzések köre megegyezik a hivatásos önkormányzati tűzoltók részére előírt képzésekével. Ezek különféle szaktanfolyamok, amelyeket a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, valamint az Igazgatóságok szerveznek. A szervezhető tanfolyamok listáját a rendelet tartalmazza.

10. 32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelet a tűzoltóságok legkisebb erő- és eszközállományáról, a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a működési területről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről

Ez a rendelet szintén fontos szerepet játszik a tűzoltóságok „mindennapi” életében. Új szabályozásként hozta be a szervezési kategóriákba történő besorolást: korábban nem álltak rendelkezésre ilyen kategóriák, az önkéntes tűzoltóságok fix összegű állami támogatást kaptak, amely évenként változott, és a fennmaradt összeget a lakosság szám és a terület nagysága (60% - 40%) arányában osztották tovább. A 2000-es évek első felében voltak törekvések, amelyek egy szervezési kategória kidolgozását tűzték ki célul. Többféle koncepció született, de szervezési kategóriák nem. A koncepciók kidolgozásában a Magyar Tűzoltó Szövetség, a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságok Országos Szövetsége, a Létesítményi és Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetsége is részt vett. A kiküldött statisztikai adatlapok alapján a munkabizottság 2000. május végén elkészítette az önkéntes tűzoltóságok 2001-től érvényes normatív finanszírozási rendszerét. Ebben a főfoglalkozású tűzoltók számát az önkéntes tűzoltóságok működési körzetének lakosság száma alapján határozták meg a következők alapján:

- a) 5000 főig 4 főfoglalkozású tűzoltó
- b) 5001 – 10000 főig 6 főfoglalkozású tűzoltó
- c) 10001 – 20000 főig 8 főfoglalkozású tűzoltó

¹³ Tűzoltó alaptanfolyam: a tűzoltó egyesületek tűzoltási és műszaki mentési feladatokat ellátó, valamint az önkéntes és létesítményi tűzoltók alapfokú felkészítésére szervezett, legalább 40 órás tanfolyam.

- d) 20001 – 30000 főig 10 főfoglalkozású tűzoltó
- e) 30000 felett 12 főfoglalkozású tűzoltó

A hivatásos tűzoltóságoknál létezett ilyen szervezési kategória, ami I.-V. kiemelt (a kiemelt városok Debrecen, Szeged és Miskolc) fokozatokig rendszerezte a tűzoltóságokat, amely alapján a finanszírozást, valamint a létszámot lehetett meghatározni. Célszerűnek tűnt az önkéntes tűzoltóságok hasonló kategóriákba sorolása, hiszen ahány tűzoltóság van, annyiféle a beavatkozások „milyensége” is: van, ahol az autópálya miatt a műszaki mentések száma kiugróan magas, van, ahol az erdőterület nagysága az irányadó, megint máshol a különböző szállodák, vendéglátóhelyek miatti vendégéjszakák a jellemzőek és van, ahol a lakosság száma, vagy a folyóvizek, tavak okozta veszélyekre kell számítani. Mindezeket figyelembe véve kialakították a szervezési kategóriákat. Meghatározásuk alapja az önkéntes tűzoltóságok elsődleges működési körzetének reális veszélyeztetettsége. Az önkéntes tűzoltóságok mellett a hivatásos tűzoltóságok szervezési kategóriái is változtak. Reális veszélyeztettség (veszélyeztető tényezők) meghatározására a mentőtűzvédelmet befolyásoló szempontok figyelembevételével került sor. A veszélyeztető tényezők két részre oszthatók: az alaptényezőkre és a korrekciós tényezőkre. Az alaptényezők a következők:

- a) a körzethez tartozó települések lakosság száma,
- b) a település közigazgatási területének nagysága,
- c) a település ipari területének nagysága,
- d) a településen az idegenforgalmi vendégéjszakák száma.

A korrekciós tényezők:

- a) a körzet területének erdőszültségi aránya,
- b) a településen található közép- és magas épületek száma,
- c) a körzet területén található nyílt vízfelületek területének nagysága,
- d) a körzet területén áthaladó gyorsforgalmi utak, valamint az 1 és a 2 számjegyű főútvonalak hossza.

A tűzoltóságok szervezési kategóriába sorolását az alaptényezők súlyozásával számított, a veszélyeztetettséget kifejező pontszám határozza meg. Az alaptényezők súlyozása során a település lakosság száma 80,5, a település közigazgatási területének nagysága 15, a település ipari területének nagysága 3, a településen az idegenforgalmi vendégéjszakák száma 1,5 súlyszázalékban kerül figyelembevételre. A súlyozás után kapunk egy

eredményt, ami a pontszámot határozza meg. Ezen pontszám alapján lettek kialakítva a kategóriák. Hét kategória van (pontosabban nyolc, a nyolcadik a VII. kiemelt kategória), az önkéntes tűzoltóságok három kategóriába lettek sorolva. (Lásd. 3. számú melléklet.) Az egyes szervezési kategóriák és azok ponthatárai a következők:

- a) az I. szervezési kategória 0-900;
- b) a II. szervezési kategória 901-1200;
- c) a III. szervezési kategória 1201-2000;
- d) a IV. szervezési kategória 2001-3200;
- e) az V. szervezési kategória 3201-4200;
- f) a VI. szervezési kategória 4201-6000;
- g) a VII. szervezési kategória 6001-8500;
- h) a VII. kiemelt szervezési kategória 8501-től.

A ponthatárok értékének $\pm 5\%$ -os tartománya olyan átfedési területet (toleranciasávot) képez, amelyen belül a korrekciós tényezők figyelembevételével a tűzoltóságok magasabb vagy alacsonyabb szervezési kategóriába sorolhatók.

A rendelet a hivatásos önkormányzati és az önkéntes tűzoltóságok készenlétben tartandó legkisebb gépjármű (Lásd. 4. számú melléklet) és technikai eszköz állományára vonatkozóan (Lásd. 5. számú melléklet) is tartalmaz megállapításokat. Ezek alapján a tűzoltóságok különleges erő és eszköz állományának meghatározása a korrekciós veszélyeztető tényezők figyelembevételével történik. A tűzoltóságok a készenlétben tartandó legkisebb gépjármű és technikai eszköz állományukkal, a körzetben általánosan előforduló káresetek felszámolására önállóan, azt meghaladó mértékű terheléssel járó események felszámolására működési területek figyelembevételével készített Riasztási és Segítségnyújtási Tervekben tervezett tűzoltóságokkal közösen alkalmasak. A kezeléséhez szükséges minimális létszámot az önkéntes tűzoltóságoknál a következőképpen állapították meg [a készenléti szereken (gépjárműfecskendők, tartalék szerek, illetve különleges szerek) szolgálatot ellátó önkéntes tűzoltók minimális létszáma]:

Szervezési kategória:	1. fecskendő	Tartalék	Különleges szer	Minimális összlétszám
I.	1+3	-	-	4 fő
II.	1+3	1	-	5 fő
III.	1+3	1	1	6 fő

2. számú táblázat.

Egy kis könnyítés, hogy a tartalék, illetve különleges szerre beosztott létszám a riasztás jellegétől függően (a tűzoltásvezető döntése alapján) a szerek között átcsoportosítható, de ha a III. szervezési kategóriába sorolt önkéntes tűzoltóság nem rendelkezik különleges szerrel, abban az esetben a 2. számú táblázatban feltüntetett minimális összlétszámot az 1. fecskendőn, illetve a tartalék szeren kell készenlétben tartania. Fontos megjegyzés: a tartalék gépjárműfecskendő I. szervezési kategóriába sorolt önkéntes tűzoltóságoknál középkategóriájú gépjárműfecskendő vagy vízszállító gépjármű. A magasabb II., III. szervezési kategóriákba tartozó önkéntes tűzoltóságoknál tartalék gépjárműfecskendőként kizárólag középkategóriás gépjárműfecskendő tartható készenlétben, hiszen a veszélyeztetettség is nagyobb. A készenlétben tartandó gépjárművek számát csökkenteni a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság igazgatójának az írásos - halasztást nem tűrő esetekben előzetes szóbeli - engedélyével lehet.

Elérkeztünk a Riasztási és Segítségnyújtási Tervhez. Legelső lépésként nézzük a fogalmát: „a Riasztási és Segítségnyújtási Terv (a továbbiakban: RST kötet) tüzesetek eloltására, műszaki mentést igénylő események felszámolására és a katasztrófák elleni védekezésre irányuló terv, amely a tűzoltóságok és a létesítményi tűzoltóságok, valamint külön jogszabály alapján a Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóság, alapszabályukban tűzoltási és műszaki mentési tevékenységet vállaló tűzoltó egyesületek, önkéntes adatszolgáltatás alapján a gazdálkodási tevékenységet folytató magánszemélyek, jogi személyek, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei, erői és eszközei igénybevételenek rendjét határozza meg.” Azért szükséges az RST létrehozása, mert Magyarországon 3200 körüli település van (a számuk évente változik), de a tűzoltóságok száma ennek a számnak kb. az 5%-át éri el, tehát egy tűzoltóságnak több település védelmét kell ellátnia. A másik indok az, hogy a tűzoltóság a nagyobb káreseteket egymagában nem képes felszámolni, szükség van a szomszédos tűzoltóságok segítségére.

Az RST kötetből az OKF Központi Ügyeletén el kell helyezni a tűzoltóságok elsődleges és segítségnyújtási működési körzetét, a településekre vonatkozó RST adatlapokat, valamint a hivatásos önkormányzati tűzoltóságoknak az ország egész területére térítésmentesen igénybe vehető technikai eszközeinek jegyzékét. Az elkészült RST köteteket a tűzoltóságok kötelesek felterjeszteni a megyei igazgatóságokra. Az RST kötet tervezése során tájékoztatni kell az érintett létesítményi tűzoltóságot, tűzoltó egyesületet (ha van

ilyen az adott településen), az elsődleges működési körzetén gazdálkodó tevékenységet folytató magánszemélyeket, jogi személyeket, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteket, amelyektől az RST kötetet készítő tűzoltóságok tűzoltási vagy műszaki mentési célra - járműveket, eszközöket, felszereléseket, anyagokat terveznek igénybe venni (pl. épületdaruk, tartálykocsik, különböző munkagépek, stb.). Ha az RST-ben bármilyen változás történik, akkor azt a készítő köteles soron kívül átvezetni, és az érintetteket tájékoztatni. A hatályos RST kötetet a készítő tűzoltóság híradóügyeletén, a megyei igazgatóság híradóügyeletén, és az RST kötetbe tervezett gépjárműn kell elhelyezni. Az RST adatlapokat a tűzoltóságok megküldik a segítségnyújtásra betervezett tűzoltóságokra, valamint azon más megyében lévő Igazgatóságokra, amelyek szakmai felügyelete alá tartozó tűzoltóságok gépjárműveit betervezték. A tűzoltáshoz, illetőleg a műszaki mentéshez szükséges erők és eszközök riasztását - az RST adatlap alapján - a jelzést értékelő személy döntése szerint kell végrehajtani. Az RST adatlapon rögzítettek szerinti erők, eszközök riasztását a tűzoltóságok elsődleges működési körzete szerinti híradóügyeletes hajtja végre a saját erők, eszközök részére. A riasztással egyidejűleg értesíteni kell azon tűzoltó egyesületet, amely az alapszabályában mentő-tűzvédelmi feladatok ellátását vállalta és a működési körzet szerinti tűzoltóságokkal együttműködési megállapodással rendelkezik. A segítségnyújtásra tervezett tűzoltóságok erőinek, eszközeinek riasztását az igazgatóság ügyeletes hajtja végre, így információval rendelkezve arra az esetre, ha a másik megyéből érkezne segítségkérés. A tűzoltóságok a működési területükön kívülre is kötelesek vonulni, ha azt számukra a Központi Ügyelet (OKF Főügyelete) elrendeli, egyéb esetben működési területüket csak az főigazgató engedélyével hagyhatják el. Az önkéntes tűzoltóságokat - önkéntes kötelezettségvállalás esetén - segítségnyújtásra a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által kijelölt területen tervezni kell, amennyiben vállalják, hogy az elsődleges működési körzetük védelmét a segítségnyújtással egyidejűleg biztosítani képesek. Ez, mint már említettem ritka és kivételes eset.

Az önkéntes tűzoltóság vonulásainak költségét a működési területén kívül elrendelt vonulások esetén - kivéve, ha a működési területen túli segítségnyújtást önként vállalták - az erre a célra biztosított költségkeret mértékéig, annak terhére meg kell téríteni. Ha a vonulás során tűzoltó egyesület (kivéve, ha alapszabályában, vagy együttműködési megállapodás(ok)ban vállalta az ellenszolgáltatás nélküli segítségnyújtást), vagy egyéb szervezet (magán és jogi személyiségek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek)

erőit, eszközeit használták fel, akkor a felmerülő költségeket a Ptk., valamint a Tűzvédelmi törvény előírásainak megfelelően kell megtéríteni. A megtérítés lehetőségeit ez a rendelet részleteiben szabályozza.

11. Egyéb vonatkozó jogi szabályozók

A tűzoltóságok működését a törvényeken, rendeleteken kívül az OKF főigazgatói intézkedések és jogi iránymutatások is segítik. Ezek a jogi szabályozók szinte évente változnak, hiszen ezekkel lehet a leggyorsabban reagálni a változásokra, amelyek időközben történnek. A jogi iránymutatásokat a jogszabályok értelmezésére adják ki, elősegítve ezzel azt, hogy minden egyes tűzoltóság ugyanúgy értelmezze azokat. Az intézkedések a szervezet működését segítik elő. Vannak „viszonylag” állandó szabályozók, amelyek már több éve hatályosak. A dolgozatban csak néhány fontosabb intézkedést említek, felsorolás szintjén, a teljesség igénye nélkül:

1. 109/2000 BM OKF intézkedés a beavatkozáshoz szükséges erő-eszköz és oltóanyag számítás módjáról

2. 53/2001 BM OKF intézkedés a tűzoltóságok gyakorlatterveinek elkészítéséről, felterjesztéséről és a gyakorlatokon való részvétel alapján kifizetendő egyéb veszélyességi pótlékokról

3. 62/2002 BM OKF intézkedés a rendkívüli állapotban alkalmazandó Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról

4. 63/2002. számú BM OKF intézkedés a tűzoltóságok gyakorlattervei, valamint a taktikai helyszínrajzok követelményeiről

5. 37 //2003. számú BM OKF intézkedés a szerelési szabályzatról

6. 6/2004. számú BM OKF intézkedés az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok, tűzoltó egyesületek tűzoltási, műszaki mentési tevékenységéhez kapcsolódó adatszolgáltatásról

7. 12/2005. számú intézkedés a munkavédelmi felügyelet működésének szabályairól

8. 1 /2007. számú OKF intézkedés a katasztrófavédelmi igazgatóságok, hivatásos önkormányzati, önkéntes tűzoltóságok statisztikai adatszolgáltatásának rendjéről, az RST adatbázis létrehozásáról és a KÜIR KAP¹⁴ alkalmazásáról

¹⁴ Az OKF Informatikai és Távközlési Főosztály minden adatszolgáltató igazgatóság, tűzoltóság részére, az OKF Lotus Notes licenz keretének terhére KÜIR KAP kliens szoftvert fejlesztett ki, amely lehetővé teszi az off-line adatrögzítést és adatszolgáltatást.

IV. Az önkéntes tűzoltóság bemutatása Ruzsa község köztestületi tűzoltósága alapján

1. Történelmi előzmények és az egyesület

Mindenekelőtt fontos kitérnünk az önkéntes tűzoltó egyesületekre, hiszen az önkéntes tűzoltóságok belőlük „nőttek ki”, az egyesületek nélkül nem beszélhetnénk önkéntes tűzoltóságról: „az önkéntes tűzoltóság a települési önkormányzat vagy az önkormányzati társulás és a *tűzoltó egyesület* által közösen alapított köztestület, amely tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot lát el, és önálló működési területtel rendelkezik.” [1996. évi XXXI. tv. 33. §. (1)]. Az egyesületek történelme a köztestületi tűzoltóságok történelme is. Az ÖTE a településen tűz megelőzési, valamint tűzoltási és műszaki mentés ellátásában közreműködő társadalmi szervezet, amely nem minősül tűzoltóságnak. Tűzoltást és műszaki mentést vállalhat, de erre nem kötelezhető és tagjai nem gyakorolhatják a tűzoltásvezető különleges jogait. A tűzoltó egyesületek ugyanolyan jogon nyújtanak segítséget, mint bármely állampolgár, - hiszen az életmentés, a károk elhárítása a képességeinek és a rendelkezésére álló eszközöknek megfelelően mindenkinek joga és kötelessége, de szerveztségüket, felkészültségüknek köszönhetően sokkal eredményesebben. Az egyesületek folyamatosan kezdtek eltűnni, vagy más társadalmi funkcióba áttérni (hagyományőrzés, ifjúsági klubok, stb.) a tényleges beavatkozások kárára. Egyik oka ennek az lehet, hogy egyszerűen kihagyták őket a tennivalókból. Ezért a 2005-ben kiadott RST-ben hivatkoznak arra, hogy a település tűzvédelméért felelős HÖT-nek, vagy ÖT-nek kötelezettsége (és nem lehetősége) az ÖTE-t értesíteni. Az ÖTE lehetőségeihez mérten kivonul segítséget nyújtani.

Az önkéntes tűzoltó egyesületek történelmét a II. részben már ismertettem, most röviden a ruzsai egyesület történelmét mutatom be. Az 50-es években alakult meg az Önkéntes Tűzoltóság a csorvai (régábban így hívták Ruzsát) lakosok jóvoltából az aratási munkálatok biztosítására. A Csorva Járási Tűzoltó Egyesület 1951 márciusában alakult meg hivatalosan lovas vontatású kocsival. Az egyesület életében 1956-ban pillanatnyi leállás következett be a forradalom miatt, majd az önkéntességi alapokon működő szervezetet újjá kellett szervezni, melynek érdekében Farkas András tevékenyen szerepet vállalt. Az 1956-os újjáépítés az '58-as évekre fejeződött be véglegesen. 1959-ben Csete

György megyei tűzoltó parancsnok közreműködésével Ruzsa településen megvalósult a „régii” szertár megépítése. 1960-tól tűzoltó csapatok szervezése és versenyeztetése kezdődött, amely napjainkban is jelentős szerepet tölt be az Önkéntes Tűzoltó Egyesület életében. Az egyesület folyamatosan látott el tűzoltási feladatokat a környező települések egyesületeivel közösen. Mindez szükséges volt a térség számára, mivel a terület nagy része erdővel borított, illetve a hivatásos tűzoltóság (Szeged, Kiskunhalas) székhelyének távolsága miatt az érkező segítség késedelmet okozhatott volna a védekezésben, a kármegelőzésben. 1990-ben alakult meg a megyében először az ifjúsági csapat Lomb Ferenc közreműködésével. 1992-93-ban a kor elvárásainak megfelelő, két szerállásos szertár építése valósult meg. Ez az épület szolgál elhelyezési épületként a 2005. december 1-jén megalakult Önkéntes Tűzoltóság számára. 2006 óta az Önkéntes Tűzoltó Egyesület folyamatosan részt vesz a köztestület munkájában az utánpótlás nevelésével.

Az egyesületek fontos szerepet játszanak az ifjúság nevelésében, sőt a védelmében is. Jó példa erre a CTIF szabályai alapján történő verseny csapatok felkészítése. Az évente megrendezésre kerülő megyei és a két évente rendezendő országos verseny összekovácsozza a település fiataljait, „példaképet” állít a kisebbek körében, akik már első osztályos koruktól tűzoltóknak érezhetik magukat. Ennek köszönhetően elérhető, hogy a fiatalság korán megtanulja az alapvető tűzvédelmi ismereteket, továbbá a nevelés is folyamatos, tehát valamilyen szinten bűnmegelőzési feladatokat is szolgál azáltal, hogy lekötődik a fiatalok energiája egy társadalmilag hasznos cél érdekében. További pozitív hatás, hogy a környező települések fiataljai is „ellessik” a szomszéd faluból ezt a mozgalmat, ott is csapatok szerveződnek, áttevődik a pozitív hatás egyik településről a másikra. Elmondható mindez Ruzsán is, ahol Lomb Feri bácsi segítségével már 1990 óta zajlik a fiatalok felkészítése. Magam 1999 óta vagyok önkéntes tűzoltó, és rengeteg szép emléket, külföldi utakat, élményeket köszönhetek a mozgalomnak. Az önkéntes tűzoltó szervezet egy város civil szervezetei között is kiemelkedő helyet foglalhat el. Azon túl, hogy rendkívül nagy társadalmi szervezőerőt képviselhet, szerepe lehet az oktatás, a kultúra, az ifjúságvédelem, a bűnmegelőzés, a környezetvédelem, a hazai és nemzetközi kapcsolatok ápolás terén is. Fontos az, hogy megőrizzük a tűzoltó egyesületeket, hiszen nélkülük az önkéntes tűzoltóságok lassan-lassan elvesztenék alapjukat.

2. Az önkéntes tűzoltóság

Az önkéntes tűzoltóság köztisztviselési alapokon nyugvó szerveződés, amelyet a települési önkormányzat, vagy az önkormányzati társulás és az önkéntes tűzoltó egyesület hoz létre (a törvény alapján csak ők alapíthatnak közös megegyezés alapján), az alapítók száma nincs meghatározva. Napjaink önkéntes tűzoltóságait is több önkormányzat és egyesület alapította. Az önkéntes tűzoltóságok tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot adnak és önálló működési területtel rendelkeznek (működési terület az a terület, ahol a tűzoltóság a tevékenységét végzi). A II. rész 1. fejezetének 1.2. pontjában említettekén túl az ebben a fejezetben tárgyaltak érvényesek a köztisztviselési alapokon nyugvó önkéntes tűzoltóságokra.

2.1. Az alapítás feltételei

Az önkéntes tűzoltóság szakmai működőképességéhez az alapító szándék mellett olyan – jogszabályokban meghatározott – feltételeket kell teljesíteni, amelyek birtokában a leendő köztisztviselés alkalmas lesz a rábízandó területen az elsődleges tűzoltási és műszaki mentési feladatok ellátására. A szakmai szempontok:

- két, állandóan működőképes, előírt felszerelésekkel rendelkező gépjárműfecskendő (fűthető szertárban) készenlétkben;
- folyamatos készenléti és ügyeleti szolgálat biztosítása (ehhez szükséges a hírközpont távbeszélővel és rádióval, a felszerelés teljes körű működtetéséhez elegendő, 10 percn belül vonulni tudó tűzoltó létszám, amely kiképzése megfelelő és a tűzoltásvezetői jogokat gyakorolhatják)

Az alapítás feltételei:

- a pályázó település(ek) essen(ek) a „fehér foltra”
- minél nagyobb lakosság számot védjen a lehető legkevesebb ráfordítással
- ne legyen más, hatékonyabb megoldás.

A köztisztviselési tűzoltóság Alapszabályát be kell nyújtani a Megyei Bírósághoz, hogy az a bejegyzést elvégezze. Ezt követően be kell szerezni a Magyar Tűzoltószövetség véleményét, majd a működési terület kijelölésre vonatkozó kérelmet a megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatójához be kell nyújtani, aki azt véleményével együtt 15 napon belül köteles az OKF főigazgatója részére felterjeszteni. Az eljárás utolsó fázisában a köztisztviselés létrehozó és az új önkéntes tűzoltóság székhelye szerinti

önkormányzat képviselő testülete a belügyminiszternél kezdeményezheti a működési terület megállapítását. A kérelemnek tartalmaznia kell az igényelt működési területen lévő önkormányzatok javaslatait (hozzájárulását) is. A belügyminiszter a leendő működési területhez tartozó önkormányzatok, a megyei katasztrófavédelmi igazgató és a Magyar Tűzoltó Szövetség javaslatának kikérése alapján hozza meg döntését. Ennek során vizsgálják a szakmai feltételek meglétét, a kijelölendő működési terület tűzoltói ellátottságát és veszélyeztetettségét. A működési terület kijelöléséről, vagy ha a korábbi feltételek megváltoztak, akkor a visszavonásáról évente egy alkalommal a belügyminiszter rendeletben határoz.

Konkrét példa alapján (ruzsai köztestületi tűzoltóság alakuló ülése): a működés megkezdése előtt alakuló ülést kell tartani, ahova meg kell hívni az alapító önkormányzatok polgármestereit, valamint az egyesület(ek) elnökét. Minderről jegyzőkönyvet kell vezetni. Meghívottak is szerepelhetnek az alakuló ülésen: érdemes meghívni az adott megyei katasztrófavédelmi igazgatót, RST-ben szereplő hivatásos tűzoltóságok parancsnokait. Az ülésen el kell fogadni az önkéntes tűzoltóság alapszabályát, valamint meg kell választani az Elnökség tagjait. Elnök általában a székhely szerinti polgármester, a tagok a többi település polgármesterei lehetnek. Az Elnökség után az Ellenőrző Bizottságot kell megválasztani, amely a később megrendezésre kerülő közgyűléseken számol be a köztestület munkájáról. A parancsnok személyének kiléte is fontos, melyet a megyei igazgatóság és az egyesület véleménye alapján választanak. Mindezek után kezdődhet az önkéntes tűzoltóság működése.

2.2. Az alapszabály

Az önkéntes tűzoltóság általános feladatait, szervezetét, irányítását, felügyeletének kérdéseit, a gazdálkodás általános szabályait a létesítő önkormányzatok és a tűzoltó egyesület a köztestület alapszabályában határozza meg. Értelemszerűen minden önkéntes tűzoltóság az alapszabályban foglaltaknak megfelelően köteles működni. A ruzsai alapszabály szerint: „A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságokról szóló 1996. évi XXXI. számú törvény 34. §. (1) bekezdése alapján Ruzsa, Ásotthalom Öttömös, Üllés községek önkormányzatai, képviselő testületei és a Ruzsa Községi Önkéntes Tűzoltó Egyesület a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 8. §. (1) bekezdésében foglalt önkormányzati tűzvédelmi és műszaki mentési feladatok ellátására köztestületet alapít.” Az alapszabályban meg kell nevezni a köztestület célját, működési

területét, bélyegzőjét, feladatát, tagságát, készenléti szolgálatát, szervezetét, szakmai felügyeletét, valamint vagyonát és gazdálkodását.

2.2.1. A köztestület célja

Ruzsa esetében a cél a működési területén az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tüzesetek megelőzése, a tüzeseteknél a műszaki mentéseknél való segítségnyújtás, a tűzoltás és műszaki mentés hatékony biztosítása. A működési területe öt településre terjed ki: Ásotthalom, Öttömös, Ruzsa, Pusztamérges és Üllés községek közigazgatási területe. A köztestület közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, pártoktól támogatást nem fogad el, azoknak támogatást nem nyújt, országgyűlési képviselő, valamint megyei önkormányzati képviselő választásokon jelöltek nem állít, illetve nem támogat, biztosítva ezzel a függetlenséget. A tűzoltóság feladatát a III. rész 6. fejezetében már ismertettem, így annak ismétlésétől eltekintek.

2.2.2. A tagság

Fontos rendelkezéseket találhatunk a tagságra vonatkozóan. Itt nem a beavatkozó állományt kell érteni, hanem a köztestület működésében részt vevő önkormányzatokat, illetve tűzoltó egyesületeket. Az önkéntes tűzoltóság tagja lehet bármely települési önkormányzat, amely elfogadja az alapszabályt, belépési szándékát a belépési nyilatkozat aláírásával kifejezésre juttatja. A tagoknak joguk van az önkéntes tűzoltóság közgyűlésén tanácskozási és szavazati joggal részt venni, javaslatokat, előterjesztéseket tenni a köztestület bármely szervéhez, valamint választhat és választható a köztestület szerveibe. A tagok az alapszabályban foglaltaknak megfelelően részt vehetnek a célok elérését szolgáló tevékenységekben, készenléti szolgálat ellátásában. A tagokat tagdíjfizetési kötelezettség nem terheli, de a fejlesztési célok elérése érdekében a pályázati saját erő – amennyiben a képviselő testület a pályázattal egyetért és a kötelezettséget vállalja – a települési önkormányzatok a település lakosságszáma arányában biztosítják. A tagság viszony megszűnhet, ha a kilépési szándékot írásbeli bejelentés alapján – a bejelentés időpontjától – a taggyűlés tudomásul vette.

2.2.3. A szervezeti felépítés

Az önkéntes tűzoltóság szervezete áll:

1. a Közgyűlésből,

2. az Elnökségből,
3. a parancsnokból,
4. a híradó-ügyeleti szolgálatból,
5. készenléti szolgálatot ellátókból,
6. az ellenőrző bizottságból.

1. A Közgyűlés: a Közgyűlés az önkéntes tűzoltóság legfőbb szerve. A közgyűlés a tagok összessége, amely az önkéntes tűzoltóságot érintő minden kérdésben dönthet. A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik az Alapszabály elfogadása, módosítása, az elnökség, valamint az ellenőrző bizottság tagjainak és elnökének megválasztása, az évi költségvetés meghatározása, a végrehajtásról szóló beszámoló, továbbá a köztestület éves beszámolójának, ezzel egyidejűleg a közhasznúsági jelentésnek az elfogadása, a következő év feladatainak meghatározása. A közgyűlés lehet rendes, vagy rendkívüli. A rendes közgyűlést évenként legalább egy alkalommal össze kell hívni. A rendkívüli közgyűlést akkor kell összehívni, ha a tagok 1/3-a azt írásban, az ok megjelölésével kéri, illetőleg, ha az elnökség azt indokoltnak tartja. A közgyűlést az elnökség hívja össze. Az összehívás a napirendet is tartalmazó írásos meghívóval történik, melyet az ülés előtt legalább 8 nappal kell a tagoknak megküldeni. A közgyűlés nyilvános, melyről az elnökség hirdetményt tesz közzé. A közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a tagok több mint fele jelen van. Ha a közgyűlés határozatképtelen, akkor 30 napon belül ugyanabban az ügyben ismét össze kell hívni. A közgyűlés döntéseit nyílt szavazással hozza. A javaslat elfogadásához a jelenlévő tagok 50%-nak igen szavazata szükséges.

A közgyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni, melyet az elnök ír alá. A közgyűlés határozatait nyilván kell tartani, a hozott határozatokat a határozatok könyvébe kell bevezetni, amely tartalmazza a hozott határozatokat, annak dátumát, a hatálybalépés időpontját, a végrehajtásért felelős(ök) nevét, a szavazatok arányát. A meghozott határozatokat az ülések követően a köztestület székhelyén is ki kell függeszteni. A nyilvántartások a köztestület székhelyén – az irattárban – találhatóak, azokba bárki betekinthez. Az iratokba való betekintéshez a hozzájárulást a köztestület elnökétől kell kérni. Az iratokról másolat, vagy jegyzet előzetes hozzájárulás után készíthető, a személyiségi jogok megsértése nélkül. A döntések kezelésére vonatkozó szabályokat az elnökség és az ellenőrző bizottság döntéseire is megfelelően alkalmazni kell.

A ruzsai vezetőség a közgyűlés lebonyolítását úgy találta a leghatékonyabbnak, ha tűzoltó bálát rendez. Ezen a bálon részt vehetnek „külsős” személyek is, akik a belépőjegy megvásárlásával támogatják a tűzoltóságot, valamint a kialakuló beszélgetések során az emberek közelebb kerülnek a tűzoltókhoz, kiépítve így a kapcsolatokat, amelyek később kamatozhatnak. A bálon rendszerint részt vesznek a megyei Igazgatóság munkatársai is, akik itt is tanácsokkal láthatják el az önkénteseket. A bálra az önkéntesek kedvezményes jeggyel léphetnek be, továbbá a családtagok is, hiszen a családdal együtt töltött időből vesz el egy-egy riasztás.

2. Az Elnökség: az elnökség az önkéntes tűzoltóság képviselő és általános irányítási, felügyeleti szerve. Az elnökség az elnökből és az alelnökökből áll. Tagjait az alapító önkormányzatokat képviselő polgármesterek és a tűzoltó egyesület elnöke (közgyűlés) választják meg. Megbízatusuk a megválasztástól számított, az alapszabályban meghatározott időtartamig szól. Az elnökség határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van. Döntései nyílt szavazással hozza. A javaslat elfogadásához a jelenlévő tagok több mint 50%-nak igen szavazata szükséges. Az elnökség negyedévente ülésezik, az üléseket az elnök hívja össze, de bármelyik tag indítványára – soron kívül – össze kell hívni. Tanácsozási jogkörrel az ülésre meg kell hívni a tűzoltóparancsnokot. Az ülésekről jegyzőkönyvet kell vezetni.

Az elnökség feladata, hogy szervezze az önkéntes tűzoltóságra vonatkozó szabályok végrehajtását, biztosítsa a készenléti szolgálat működésének feltételeit, elkészítse a költségvetést, a végrehajtásról szóló beszámolót és ezeket a közgyűlés elé kell terjesztenie. Meg kell vitatnia a tűzoltóparancsnok éves beszámolóját, valamint kinevezi a parancsnokot, parancsnok-helyettest, a főállású alkalmazottakat és gyakorolja – az egyéb munkáltatói jogok kivételével – a munkáltatói jogokat, továbbá megállapítja a munkaköri leírásokat.

Az elnök feladata a folyamatos kapcsolattartás az önkéntes tűzoltóparancsnokkal, akit a tűzoltóság tevékenységéről hetente szóban beszámoltat. Képviseli az önkéntes tűzoltóságot, gyakorolja az egyéb munkáltatói jogokat a főállású alkalmazottak felett. Akadályoztatása esetén teljes jogkörrel az alelnök helyettesíti.

3. a parancsnok: ő a szakmai elöljárója a tűzoltóságnak. Feladatát elláthatja főállásban és társadalmi megbízatásban alapján is. Képviseli az önkéntes tűzoltóságot a szakmai jellegű

megbeszéléseken, tanácskozásokon. Heti rendszerességgel beszámol a területen történt tűz- és káresetekről. Szervezi és irányítja a készenléti szolgálat működését, a tűz- és kárelhárítási tevékenységet, irányítja a parancsnokhelyettesen, szolgálatparancsnokokon keresztül az egység munkáját. Gyakorolja a részére meghatározott jogkört és intézi, kiadmányozza a szakmai jellegű levelezéseket.

4. híradó-ügyeleti szolgálat: a híradó-ügyeletes a tűzoltóság jelentő, tájékoztató összeköttetést biztosító beosztottja. Munkaidejét és ügyrendjét az elnökség intézkedésben szabályozza, így ez tűzoltóságunként változó. A munkáltatói jogkört a parancsnok gyakorolja felettük. Rajta keresztül kommunikálnak egy-egy riasztás alkalmával a káresetnél tartózkodó beavatkozó egységek a megyei Híradó-ügyelettel, az ő feladata a KÜIR-en történő jelentésadás, a napi rádiópróba. Riasztás alkalmával felveszi a riasztást, majd leriasztja a beosztott önkéntes tűzoltókat. Rögzíti az eseménynaplóba a káreset során tudomására jutó információkat, folyamatos kapcsolatban áll a kinti egységekkel, valamint a megyei Híradó-ügyelettel, biztosítja a szükséges információkat (pl. veszélyes anyag besorolása). Az ellenőrzések során bemutatja a kért információkat. Naponta ellenőrzi a riasztható személyek körét.

Érdemes itt szót ejteni a jelenlegi tűzjelzési lehetőségről. A személyes tűzjelzés lehetősége jelenleg Magyarországon a törvényben meghatározott módon biztosított, de meglehetősen ritka. A tűzjelzés ritkábban automata tűzjelzőkön, többségében pedig telefonról és manapság egyre gyakrabban mobiltelefonról érkezik. A jelenlegi rendszer alapján a leghatékonyabb tűzjelzés a vezetékes telefonról tárcsázott 105 esetében valósulhat meg. A jelzés továbbítása élőszóban történik, ami a gyakorlatban továbbbításonkénti két percet is jelenthet. A mobiltelefonról a 105-ön keresztül indított hívás a legközelebbi hivatásos tűzoltóságon csöng ki, majd azt továbbítják az önkéntesekhez. Ha megjött a jelzés, akkor a híradó-ügyeletes felveszi azt, közben folyamatosan riasztja az önkénteseket. Mire mindenki kiért, megfelelő információval rendelkezik a tűzoltásvezető az eseményről, és menet közben folyamatosan kapja azokat. A riasztás elteltétől maximum 10 percn belül kötelező megkezdeni a kivonulást a megadott létszámmal (ez általában 5-6 perc szokott lenni).

5. készenléti szolgálat: a készenléti szolgálattal szemben követelmények vannak: csak az a magyar állampolgár láthat el ilyen szolgálatot, aki 18-55 év között van, aláveti magát az Alapszabály rendelkezéseinek, intézkedéseinek, parancsoknak, utasításoknak. Érvényes és

„alkalmas” minősítésű orvosi igazolvánnyal (évente kell frissíteni) rendelkezik, megszerezte a vonulós szolgálat ellátására jogosító szakmai képesítést és a parancsnok készenléti szolgálat ellátására alkalmasnak találja. A három hónap próbaidő letöltése után végleges beosztásba helyezhető. A végleges beosztásba helyezett (az eskü letétele után válik befejezetté) részére a köztisztület biztosítást köt és a kötelezettségeket megállapodásban rögzítik, valamint az egyenruházatról, személyi védőfelszerelésekről, riasztókészülékekről gondoskodik. A készenléti szolgálatot ellátó tűzoltó köteles a kapott felszereléseket rendszeresen karbantartani, tisztítani és rendeltetés szerint használni. Annak ellenére, hogy az önkéntes tűzoltó saját elhatározásából vállalja ezt a szolgálatot, amíg a szervezetben dolgozik, a feladatait szigorú rend szerint köteles teljesíteni. Ezt egyfelől a tűzoltói tevékenység kiemelt veszélyessége, másfelől a beavatkozás – mint csapatmunka – szervezettsége teszi szükségessé. Természetesen az önkéntes tűzoltó saját elhatározásából bármikor, és külön indokolás nélkül befejezheti, vagy szüneteltetheti tűzoltói tevékenységét.

A szolgálati beosztást a híradó-ügyeletes szervezi az önkéntesek bejelentkezései alapján. Az önkéntes tűzoltóknak a készenléti szolgálatot úgy kell ellátni, hogy riasztás esetén a legrövidebb idő alatt a tűzoltóságra jussanak. Ki kell jelentkeznie a készenléti szolgálatból annak az önkéntes tűzoltónak, aki a település belterületi határát elhagyja, olyan tevékenységbe kezd, vagy olyan tevékenységet végez, amely azonnali szüneteltetésére nincs mód és az akadályozza a riaszthatóságát, valamint minden egyéb esetben, ami a riasztási idejét (a riasztásától a szertárba való bejutásáig eltelt idő) 5 percnél tovább késlelteti. Nem jelentkezhet ki az az önkéntes tűzoltó, aki a híradó-ügyelettől, a parancsnoktól, a parancsnok-helyettestől, szolgálatparancsnoktól (tűzoltásvezető) közvetlen utasítást kap az egység vonulóképességének fenntartása miatt. Az önkéntes tűzoltóságoknál nincsenek meg a Szerelési Szabályzatban található beosztások (I-es, II-es, III-as, IV-es, V-ös) a hivatásos tűzoltósággal ellentétben, mert szolgálati csoportok (A, B, C) sincsenek, és nem minden esetben kerülnek egy „csoportba” a vonulósok, de a Szerelési Szabályzat nekik is kötelező. A vonulós létszámból a következő beosztások szervezhetők: szolgálatparancsnok, aki a tűzoltásvezető jogköreit gyakorolhatja; szerparancsnok: azoknál az önkéntes tűzoltóságoknál jellemző, ahol van pl. vízszállító, vagy második szer; gépkocsivezető; első sugárvezető; első segéd-sugárvezető; második sugárvezető; második segéd-sugárvezető; tartalék vonulós tűzoltók; szerkezelők. A készenléti szolgálatot ellátók kötelesek a tűzoltóság által szervezett gyakorlatokon, továbbképzéseken részt venni.

6. Az ellenőrző bizottság: három főből áll, akik rendszeresen ellenőrzik a gazdálkodást, pénzügyi és vagyoni helyzetet. Erről jelentést kell készíteniük a közgyűlés részére. A bizottság működésének szabályait maga állapítja meg, a határozatait szótöbbséggel hozza. Az önkéntes tűzoltóságokra az önkéntes szerveződés sajátosságait figyelembe véve vonatkoznak a tűzoltóság megyei, országos szervei által kiadott utasítások, intézkedések, parancsok és központi jogszabályok.

2.3. Gazdálkodás

Az önkéntes tűzoltóság éves költségvetés alapján gazdálkodik, melyet az elnökség a taggyűlés elé terjeszt elfogadásra minden évben. Az elnökség az éves költségvetés végrehajtásáról beszámolót, mérleget készít, melyet a tárgyévet követő évben - meghatározott ideig, ez általában március 31-e – nyújt be a taggyűlés elé elfogadásra. A köztisztviselői vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljai megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végezhet. A gazdálkodás során elért eredményt nem oszthatja fel, azt csak a meghatározott tevékenységére fordíthatja.

Az önkormányzat részére a központi költségvetés az átvállalt feladattal arányos költségfedezetet biztosítja, tehát az állami támogatások tűzoltóságokénti felosztása a költségvetési törvényben kerül meghatározásra. Minden tűzoltóság egy fix összegű támogatást kap, ennek összege évente változik. A fennmaradó összeget a III. rész 10. fejezetében már ismertetett szervezési kategóriába történő besorolása alapján osztják tovább. Minél magasabb egy tűzoltóság besorolása, annál nagyobb a többletforrás, hiszen a veszélyeztetettség is nagyobb (Ruzsa esetében a pontszám 590 pont, a központi támogatás összege 23 millió forint körül volt 2009-ben).

A központi támogatás az OKF-től a tűzoltóságra közvetlenül, tehát az önkormányzaton keresztül, vagy közvetlenül érkezik, ami előnyösebb, hiszen a gazdálkodás így szabadabb, mert nem kell a hivatali utat végigjárni. Az önkéntes tűzoltóság maga dönti el, hogy mire mennyi pénzt fordít (üzemanyag-ráfordítás, eszközbeszerzések, stb.). Vannak olyan kiadások, amelyek minden évben jelentkeznek, állandó kiadást jelentve ezzel. Ilyen költségek a munkabér és annak járulékai, a járművekkel kapcsolatos kiadások (szakszerviz, üzemanyag, műszaki vizsgáztatás, stb.), a munkavédelmi költségek (készenléti szolgálatot ellátók éves foglalkozás-egészségügyi költsége, a gépek, berendezések felülvizsgálati díjai, munkavédelmi oktatás), biztosítások, közüzemi díjak,

távközlési díjak, postaköltség, irodaszer, nyomtatvány. Vannak ún. nem állandó költségek, mint az oktatási-továbbképzési költségek (ide tartoznak az oktatóknak fizetendő megbízási díjak is), szakmai anyagok díjai, esetleges felszerelés-beszerzés és az azokhoz tartozó pályázati önerő, utazási költségek. Minden év február 1-ig a megyei igazgatóságon keresztül kötelesek elszámolni kiadásaikkal az önkéntes tűzoltóságok az OKF felé. Fontos, hogy az elköltött forrásokról minden esetben számlákkal kell rendelkezni.

Az állami támogatáson túl a létrehozó önkormányzatok támogathatják a tűzoltóságot. Erre sajnos nemigen van példa, hiszen az önkormányzatok gazdasági helyzete ezt nem engedi meg minden esetben. Ruzsa esetében az önkormányzat évente kb. 800 ezer forint támogatást tud biztosítani, amit a készenléti szolgálatot ellátó tűzoltók tiszteletdíjára fordítanak. Ezt minden önkéntes tűzoltóságnál igyekeznek biztosítani annak ellenére, hogy a jogszabály szerint nem illeti meg díjazás (munkabér), vagy más anyagi ellenszolgáltatás az önkénteseket. Szabály azonban, hogy nem érheti őt kár azért, mert önkéntes szolgálatot teljesít, tehát biztosítani kell számára a megfelelő védőeszközöket.

A 2009-es ruzsai költségvetési kimutatásban a következőképpen néz ki a bevételi és a kiadási oldal: az összes **bevétel** 31153000 Ft volt, amelyből 23289000 Ft a központi támogatás, az önkormányzatok 2770000 Ft-tal támogatták a tűzoltóságot. Jelentős összeget tett ki a lakossági támogatás is (adó 1%-a, vállalkozók támogatásai, stb.), 1247000 Ft-os összeggel. A munkaügyi központ támogatása 662000 Ft, az áthúzódó támogatás összege 3185000 Ft volt. Az összes **kiadás** 28882000 Ft, ebből a legjelentősebb a munkabér és járulékainak kiadása volt, 13395000 Ft-tal. A pályázati önerő 2816000 Ft-ot, a munkavédelmi költségek 2447000 Ft-ot, a különféle megbízási díjak 1891000 Ft-ot, a szakfelszerelések beszerzése 1311000 Ft-ot (+ 702000 Ft étkezési utalvány), az oktatás és továbbképzés díja 1219000 Ft-ot tett ki. A közüzemi díjak összege 509211 Ft volt, itt jelentős megtakarítások történtek az előző évekhez képest. Az ingatlan karbantartási költsége 360000 Ft volt, de ebben csak szinte az anyagköltség volt benne, hiszen a munkadíjat nem kellett számolni, mert az önkéntesek a saját szabadidejüket feláldozva végezték el ezeket a munkálatokat. A 2009-es évben 946000 Ft-os egyenruha beszerzés volt, amit karácsonyra kaptak meg a kollégák. Meg kell említeni a kötelező biztosítás összegét is, ami 164000 Ft volt. Az év során sajnos számolni kell a javítási költségekkel is, ez 2009-ben 501000 Ft-ot tett ki. Viszonylag nagy összeget tesz ki a távközlési költség, valamint a posta és irodaszer költsége is (541000 Ft, 282000 Ft).

A további bevételi forrásokat minden tűzoltóság próbálja a maga módján biztosítani. Vállalkozhatnak egy létesítmény tűzvédelméért, riasztókat köthetnek be magukhoz, boltokat nyithatnak, ahol tűzoltó felszereléseket árulnak, stb. A ruzsai tűzoltóságnak a Tisza Volán Zrt.-vel van megállapodása, (a buszok a tűzoltószertár mellett parkolnak), a Településtisztasági Kft.-vel a szemeteszsákok eladásáról. Szép gesztus a képviselőktől, hogy felajánlják a tiszteletdíjuk bizonyos részét. Lehetőség nyílik a Munkaügyi Központ segítségével 2 főállású tűzoltó foglalkoztatására, így az ő bérköltségük 80%-ban finanszírozva van, ami hatalmas megtakarítás a tűzoltóságnak. Az önkéntes tűzoltóságok jelentős többsége szinte teljes egészében főállású tűzoltóval látja el szolgálatát. Ennek megvannak az előnyei és a hátrányai is. Az előnye, hogy a riasztás után azonnal tudnak indulni a kárhelyre, így fokozva a védelem nagyságát. Ennek köszönhetően többen a hivatásos és az önkéntes tűzoltóságok közötti konvergenciáról beszélnek. Ez az újak számára egyfajta minta, a régiek számára állandó finanszírozási feszültségforrás, hisz a bérköltségek kifizetése után sok helyen nem marad fejlesztésre pénz. Ez a feszültség kétféle módon oldható fel, egyrészt a finanszírozás növelésével, másrészt a szabályozás átalakításával. (pl. főállásúak számának állami támogatásának szabályozása). Eddig a finanszírozás növelésére történtek kísérletek, külön kezelve a hivatásos és külön az önkéntes tűzoltóságokat. Az egységes kezelés irányába mutat viszont, hogy a fejlesztésbe beemelték az önkéntes tűzoltóságokat is. Így az önkéntes tűzoltóságok is azonos feltételekkel pályázhatnak technikai eszközök beszerzésére. A finanszírozás növelése viszont többletköltségeket ró az államra, így eljuthat odáig a dolog, hogy az önkéntes tűzoltóságok „átalakulnak” hivatásossá. Ez nem lenne kedvező az önkéntes mozgalom számára.

3. A Ruzsa Községi Köztisztviselői Tűzoltóságról néhány gondolat

A tűzoltóság 24 órás ügyeleti szolgálattal biztosítja öt település: Ásotthalom, Öttömös, Ruzsa, Pusztamérges és Üllés mentő tűzvédelmét (négy település alapította a köztisztviselőket), Csongrád megyében eddig egyedüli önkéntes tűzoltóságként. A tűzoltást és műszaki mentést 31240 hektáron, kb. 12300 ember biztonságát felügyelve látja el. Vonulásaik száma évről évre emelkedik a 2009-es esztendőben 93 volt (idén, a dolgozat lezárásáig, tehát 2010. október 26-ig 143!), az esetek nagy része működési területéből adódóan külterületen van, rossz terepviszonyokkal és nagy távolságokkal. A lakosság nagy része – az Alföldre jellemző tanyavilág miatt – külterületen él, amely nagyban megnehezíti

a munkát és fokozott igénybevételnek teszi ki a gépjárműfecskendőket. Az ország egyik legnagyobb erdőterülettel rendelkező tűzoltósága (ennek ellenére erdőtüzes fecskendővel, valamint vízszállítóval nem rendelkezik, de igyekszik kihasználni a pályázati lehetőségeket), ebből adódóan a forró nyári napokon elterjedt az erdőtűz. A terület nagy része belvívveszélyes, ami további veszélyeket rejt magában. Főbb veszélyeztető tényezők közé tartozik a Csongrád Megyei Önkormányzat Napsugár Idősek Otthona Ruzsán: itt 104 lakó (többségében idős, beteg, mozgássérült emberek) biztonságát kell garantálni; az üllési gázfogadó, ahol gázkitörés veszélye fenyeget; az ásatthalmi Erdészeti Szakközépiskola, valamint a pusztamérgesi szakközépiskola és kollégiumaik, továbbá a településeken található óvodák, bölcsődék, általános iskolák; a működési területen keresztülhaladó 55-ös számú főút (veszélyesanyag-szállítás, nagy áthaladó forgalom, műszaki mentések) és a mellékutak okozta veszélyek. Látható tehát, hogy számtalan, különböző minőségű veszélyforrással kell számolnia a beavatkozó állománynak, ami a szakmai képzettséget fokozottabban megköveteli. Ezért is fektet nagy hangsúlyt a tűzoltóság a folyamatos továbbképzésre: 2009-ben – az „új” gépjárműfecskendő vásárlása miatt – 30 fő vett részt a kisépkezelő tanfolyamon, a tűzoltásvezetők mindegyike rendelkezik az előírt vizsgákkal, a sofőrök állandó képzése is biztosított.

A Csongrád megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal folyamatos és jó a kapcsolat, állandó szakmai segítséget nyújt a tűzoltóságnak. A tanfolyamok (40 órás, alapfokú, különféle szerkezelő tanfolyamok) szervezése során külön figyelmet szentelnek a ruzsai tűzoltóságra, ha kell, akkor a helyszínen – akár hétvégén is – tartják a továbbképzéseket. Ezek a képzések természetesen pénzbe kerülnek, de a Csongrád megyei Tűzoltó Szövetség, ha az anyagi lehetősége adja, 50%-át állja a díjaknak.

Elmondható tehát, hogy a ruzsai tűzoltóság nagyban hozzájárul a kistérség biztonságához, hiszen pont két hivatásos tűzoltóság, a Szegedi és a Kiskunhalasi tűzoltóság között található, mindkét várostól kb. 35-40 km-re fekszik. Ha nem működne itt a tűzoltóság, akkor egy hatalmas fehér folt „tátongana” a helyén. Ezért is szükséges az önkéntes tűzoltóságok támogatása, hiszen nélkülük az ország tűzvédelme nem lenne megfelelően biztosítva, ezáltal az Alkotmányos jogok csorbulnának. Az önkéntes tűzoltók többsége társadalmi munkában végzik feladataikat, mindenféle pénzbeli jutalom nélkül.

V. Kitekintés, lehetőségek

Végezetül nézzünk néhány példát a magyarországi önkéntes tűzoltóságok riasztási rendszereiről, elképzeléseiről a jövőt illetően.

1. A riasztási rendszer lehetőségei

Az önkéntes tűzoltóságok riasztási rendszereiben tapasztalhatunk eltéréseket. Minden tűzoltóság másként oldja meg az önkéntesek leriasztását: történhet úgy, hogy mobiltelefonon riasztják le őket, melynek előnye, hogy a telefonon keresztül megbizonyosodhat a híradó-ügyeletes arról, hogy a tűzoltó valóban be fog érni időben. Történhet a riasztás URH-rádióon keresztül is, itt az előzőn túl a költségmentesség is fontos szempont, valamint egyszerre tud mindenkinek szólni, az önkéntesek pedig visszajelezni. Más tűzoltóságok személyhívón keresztül riasztanak, de ezen eszközök beszerzése nagyon drága, így nem minden tűzoltóság engedheti meg magának.

Az önkéntes tűzoltóságok, egyesületek mindennapi működése során régóta fogalmazódik egy olyan igény, miszerint ezen tűzoltóságok híradó-ügyeletének, szolgálatban lévő tűzoltók riasztásának, szolgálatszervezésének ellátására egy egységes számítógépes program kifejlesztése szükséges. Jelenleg legtöbbször egyáltalán nem rendelkeznek ilyennel vagy csak különböző elavult szoftvereket használnak erre a célra, melyeknek folyamatos frissítése nem megoldott. Legtöbbször DOS operációs rendszer alatt fut, melynek támogatása évekkal ezelőtt megszűnt. Ezekből a régi programokból igen bonyolult adatokat kinyerni különböző kimutatások és jelentések készítéséhez. 2008-ban egy, a LÖTOSZ¹⁵ elnökség által elfogadott szakmai programot nyújtottak be az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságra, amelynek első és legfontosabb pontja az önkéntes tűzoltók szolgálatszervezését, riasztását és ezen túlmenően a tűzoltóság ügyvitelét és döntés-előkészítését segítő szoftver kifejlesztése volt. Az általuk fejlesztett „TÜRR” (Tűzoltóságok Ügyviteli és Riasztási Rendszere) tervezése során minden olyan funkciót beleintegráltak, amelyek segíthetik az önkéntes tűzoltóságok napi működését, szolgálatellátását, a szolgálatba beosztott tűzoltók riasztását és tájékoztatását, a szervezet működéséről keletkező adatok felhasználását és feldolgozását.

¹⁵ LÖTOSZ: Létesítményi és Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetsége.

A program egy erre a célra külön üzembe helyezett számítógépen fut Linux operációs rendszer alatt, melynek előnye, hogy nyílt forráskódú, szabadon felhasználható, ingyenes (költségsökkentő tényező) és a biztonsági elvárásokat maximálisan teljesíti. Egy központi szerver számítógép beállítása és üzemeltetése is szükséges, melynek feladata a rendszerben lévő számítógépek adatainak biztonsági mentése, adatgyűjtése további statisztikai felhasználás céljából. A programban minden cselekmény, eseménynaplózásra kerül. A program működési területre készült, azaz a működési terület szerinti önkéntes tűzoltóság híradó-ügyeleteke kezelheti az ügyeleti számítógépről a külön számítógépen futó programot. De nem csak a saját állomány riasztását tudja egy gombnyomással elvégezni, hanem a működési területen lévő önkéntes tűzoltó egyesületek, létesítményi tűzoltóságok, létesítményi tűzoltócsoporthoz állományát is. Az állomány riasztása SMS küldésével valósul meg. Az ügyeletes a beérkezett jelzés alapján az adott település önkéntes tűzoltó egyesületének azon tűzoltóit is riasztja, akik a szolgálat-szervezés alapján riasztható állományban vannak. A programnak már használói is vannak, akik nagyon pozitív dolognak találják, hiszen rengeteg papírmunkát, ezáltal időt lehet vele megtakarítani.

2. Az őrs rendszer

Tekintsünk egy kicsit Nyugatra. 2010 nyarán két szakasztársamnak – Arató Gábornak és Békés Rolandnak – lehetősége nyílt az Erasmus-program keretében Németországban három hónapot szakmai gyakorlaton, az Eisenhüttenstadtban lévő tűzoltó iskolában. Az ottani tapasztalatokat egy dolgozatban foglalták össze, amelyet bemutatva Magyarországon is felállítható (és már néhány helyen működő!) modellt mutatok be.

Németországban az önkéntes tűzoltóságok felállítása egy kommunális, közösségi feladat, amely valamennyi közigazgatási egységre vonatkozik, és a tartományi jogszabályok szabályozzák. Legyen szó Gemeinde-ről (település-társulás, ami hasonló a magyarországi kistérségekhez), Amt-ről (település-társulások csoportosulása, ami a megyékhez hasonlítható)¹⁶ kötelesek önkéntes tűzoltóságot létesíteni, amely egyedül vagy lehetőség szerint hivatásos kollégáikkal együtt küzdenek a tűz ellen, tevékenykednek a műszaki mentéseknél. A település-társulások csoportosulását (Amt) alkotó település-társulások saját akaratukból úgy határoztak, hogy közösen, egységesen kívánnak egy önálló közigazgatási egységet alkotni. Ez a történelem folyamán alakult ki és a mai napig, egyike a legmeghatározóbb közösségi formának. Hangsúlyozandó, hogy valamennyi (!) faluban

¹⁶Az Amt, a kisebb közigazgatási egységnek számító amtsgehörige Gemeinde-k összessége.

és kisebb városban minimum egy önkéntes tűzoltóság létesítésre került. Erre példa volt Magyarországon is a két világháború között, hiszen az 1936.évi X. törvénycikkben (A tűzrendészet fejlesztéséről) minden településnek kötelező feladatává tette a tűzoltóságok kialakítását. Azt is előírta a törvény, hogy egy településen csak egy tűzoltóságot lehetett létrehozni, de ennek az egy tűzoltóságnak a parancsnoka több őrséget is felállíthatott. Itt megint szigorú szabályok voltak, mind létszám, mind a felszereltség tekintetében. Mondhatjuk, hogy egy egyetemesen felépített komplex rendszerként működött a tűzoltóság, amely rendkívül gazdaságos, hatékony, egymásra épülő és egységes elvek alapján szervezett volt. A rendszerében egységes volt, a struktúrájában voltak különbségek. A törvény előírta, hogy a törvényhatósági városok és a megyei városok hivatásos tűzoltóságot kötelesek fenntartani, a többi település önkéntes tűzoltóságot. Ennek a szervezetét és felszerelését a belügyminiszter rendeletben szabályozta. Sajnos a fejlődés itt más irány vett, ezért ez a pozitív elképzelés nem tudott gyökeret eresztetni. Hogy miért tartom fontosnak megemlíteni ezt a példát? Azért, mert Németországban meg sikerült valósítani azt, amit eleink az 1930-as években szerettek volna: azt, hogy minden egyes állampolgárnak garantálva legyen a biztonsága. Lehet azt mondani, hogy Németország sokkal gazdagabb, jobbak az adottságai, stb. Ez mind igaz, azonban azt figyelembe kell venni, hogy az önkéntes tűzoltóságok fenntartása közel nem kerül annyi pénzébe az államnak, mint a hivatásos tűzoltóságoké. Szükség van a hivatásos tűzoltóságokra is, azonban a kisebb települések megnyugtató védelmét így nem lehet megoldani. Nálunk is léteznek az ún. kistérségek, igaz, hogy a közigazgatási jog nem ismeri ezt a fogalmat. Ezek lényege, hogy néhány szomszédos település összefog annak érdekében, hogy közös erővel biztosítsák egymás fejlődését: van egy nagyobb település, amely a térség „központja”, de a települések egyenrangúak. Ezt lehetne alkalmazni a tűzoltóságokra is, vagyis már kialakulóban vannak olyan tűzoltóságok, ahol az őrsök „újraéledtek”, így biztosítva a lehető legmagasabb szintű helyi védelmet.

A tűzoltás és műszaki mentés egy speciális feladat. Vannak biztonsági, munkavédelmi előírások az eszközökre, amit be kell tartani, vannak egészségügyi, szakmai kérdések, amivel a jelentkezőknek rendelkeznie kell. Ha a jogszabályok által telepített feladatok elvégzésére létrehozott jól ellenőrizhető szervezetek (tűzoltóságok) működési területén megjelenik egy egyesület (10 fő létre tudja hozni), akkor semmi garancia nincs rá, hogy az állományuk megfelelően ki van képezve, a gépjárműveik megfelelő vizsgákkal rendelkeznek, a felszereléseik nem életveszélyesek, egészségügyileg megfelelnek. További

probléma, hogy a tűzoltó egyesület nem használhat megkülönböztető jelzést, vezetője nem lehet tűzoltás vezető, nem gyakorolhatja az ezzel járó jogokat, stb. Ez ellen úgy lehet legjobban védekezni, hogy ezt az egyesületet „felkarolják” a tűzoltóságok, tehát ún. őrsöt hoznak létre. Az őrs létszámát, akár a hivatásos, akár az önkéntes tűzoltóság határozhatná meg, továbbá a személyzeti, képzési, egészségügyi vizsgálati feladatait, a felszerelések felülvizsgálatát, a képzést, gyakorlatot stb. is. Tehát tisztában lennének vele a tűzoltóságok, hogy mire vehetők igénybe, nem lesz bizalmatlanság, mert az ő állományunkba tartozna mindenki. Így a tűzoltó egyesület is hatásosabban láthatja el a feladatát, hiszen nem, mint egyesület, hanem mint a köztisztviselői tűzoltóság kihelyezett „egysége” tudna tevékenykedni, így nem éreznék a tűzoltó egyesületek, hogy másodszerűk van csak a beavatkozások terén.

Az állami támogatást nem településre kapják a tűzoltóságok, hanem a működési területre, ezen túlmenően az önkormányzatok lakosságárányosan járulhatnak hozzá a fejlesztéshez, a működéshez. Teljesen természetes, hogy vissza kell forgatni a támogatásból azokra a településekre is, amelyek „csak” mint fenntartók működnek közre, hiszen ezzel jobb lesz a védelem. Az őrs adja az alapvédelmet, a tűzoltóság a fedővédelmet. (Az alapvédelem a település védelme, esetleg a szomszédos település védelme, ezt az őrs a gyorsbeavatkozóval, vagy kis kategóriás gépjárművel el tudná látni, erre jön rá a működési területet ellátó tűzoltóság a maga nagyobb teljesítményű tűzoltóeszközeivel, mint fedővédelem. Ezek a nagyobb kategóriás fecskendők rendelkezésre állnak a tűzoltóságokon, sőt az egyesületek java is rendelkezik különféle járművekkel, amelyek alkalmasak lehetnének a beavatkozásra.) Ha az őrs létrejön, az nem önálló egység, hanem része a jogszabályban meghatározott szervezetnek (HÖT, ÖT), csupán az adott területen belül látja el a feladatát. Önálló feladata nincs.

Az őrsök azt a lehetőséget is biztosítják, hogy központilag irányítható legyen a technikai eszközök beszerzése, hiszen a működési terület szerinti tűzoltóságon keresztül történik a beszerzés, és a terület parancsnoka csak olyan eszközt fog beengedni, amire ott tényleg szükség van. Továbbá a felelősségvállalás mértéke is növekedhet.

2008-ban összeült egy munkabizottság, ami az őrsök kialakításának feltételeit vizsgálta. Ezen az ülésen definíció született az őrsökre: „Az elsődleges működési körzettel rendelkező tűzoltóság azon nem önálló egysége, amely elsődleges beavatkozásra alkalmas”. Az ülésen több problémát megvitattak, de lényegében minden résztvevő egyetértett azzal,

hogy az őröknek van létjogosultságuk. Azonban ahhoz, hogy valóban jól működő rendszer jöjjön létre, szükséges rögzíteni az alapelveket, az őrök fogalmát jogilag meghatározni, minden érdekelttel megvitatni a témát. Ez évekbe kerülhet, de a koncepció működőképes lehet, sőt, vannak olyan települések, amelyek őrrendszerben biztosítják a lakosságvédelmet (Pilisszentkereszt, Budakalász, Pilisszántó, amelyek a pomázi tűzoltóság „kihelyezett” őrsei).

3. Civil szerveződések

Szólnom kell még a civilek által kezdeményezett szerveződésekről. Az Európai Unió a szabadságok világa, ahol minden állampolgár egyenlő, nem lehet nációk alapján senkit sem megkülönböztetni. A civilek jogai szerteágazóak, összefogásukkal bármit elérhetnek. Magyarországon is számtalan civil szerveződés van, ami azt tűzte ki a céljául, hogy a lehetőségükre álló minden eszközzel támogatni fogják a rászorulókat (Vörös Kereszt, Baptista Szeretetszolgálat, kutató-mentő szolgálatok, stb.). Idetartozik a polgárőr mozgalom is, amely már 1991 óta tevékenykedik, Európában egyedülállóan. Feladatukat a közrend védelmében, a közbiztonság növelésében, valamint a bűncselekmények megelőzésében foglalmazzák meg. Ezekbe a feladatkörökbe tökéletesen beleillik a tűzoltói munka vállalása is, természetesen egyesületi formában. Ennek óriási előnye van, hiszen egy nagyobb szervezet könnyebben, jobban tud pályázati forrásokhoz jutni, továbbá a polgárőr mozgalom is önkéntes alapokon nyugszik, így az identitás is azonos. Miért ne lehetne ilyen módon társulniuk az önkéntes tűzoltó egyesületeknek, ha ezáltal a lehetőségeik kibővülnek? A kiképzésük ugyanúgy megoldható, mint az önkéntes tűzoltóságoknak, felszerelésük biztosítható. Nagy segítséget nyújthatnak olyan időszakokban, amikor a tűzoltóság leterhelt (nyári viharkárok, tavaszi szivattyúzások). Az országban már léteznek olyan polgárőrségek, ahol a két szervezet, a tűzoltóság és a polgárőrség egymást segítve működik. Ilyen formában működő „tűzoltóságok” Balatonfüzfőn, és Budapesten Zuglóban működnek.

Nem szabad elzárkózni azoktól a perspektíváktól, amelyek azt szolgálják, hogy a lakosság, - amely a tűzoltóktól várja a biztonságot – védelme a lehető legmagasabb fokú lehet, hiszen Széchenyi Ödön jelmondata szerint: „Legszentebb feladatunk a bajbajutott emberek mentése”.

VI. Összegzés

A dolgozat megírásakor kitűzött célt, tehát az önkéntes tűzoltóság bemutatását véleményem szerint sikerült megvalósítani. A ruzsai önkéntes tűzoltóságnál eltöltött öt évem alatt sok tapasztalatot gyűjtöttem, a főiskolára történő bejutásomat követően a gyakorlat mellett a jogi feltételeket, szabályozókat is megismertem. Ezek alapján vállalkoztam erre a feladatra.

A dolgozat készítése során a lehető legpontosabb információk biztosítására törekedtem annak érdekében, hogy minél pontosabb képet kaphasson az olvasó az önkéntes mozgalom múltjáról, jelenéről és a lehetséges jövőjéről. A múlt említése nélkül nem lehet megismerni, megérteni a jelent, hiszen az összefüggések a múltban keletkeztek, onnan hatnak ki a jövőre. Ezért találtam fontosnak a történelmi visszatekintés ismertetésével kezdeni a dolgozatot.

A múlt megismerése után a jogszabályi háttér következett, hiszen a hatályos joganyag nélkül nem működhetne a szervezet. Úgy gondolom, hogy a jogállamiság és a demokrácia építése során minden embernek megvan a feladata. Még ha nem is tud róla az ember, milyen fontos szerepet játszik a jövő generációjára nézve, akkor is úgy kell cselekednie, hogy a példát, amit ő mutat, a későbbi nemzedék számára „tananyag” legyen. A tűzoltóságokra vonatkozó jogszabályok egy része évenként változik, mások több éven keresztül fennállnak, igaz némi változtatásokkal. Ezek a változások szükségesek, mert ezek nélkül nem tartana ott az emberiség, ahol tart. Ha nem lennének bátor álmodozók, akik folyton újítanak, akkor nem lenne indokolt a jogszabályok változtatása sem, hiszen a száz évvel ezelőtti normák – a változás hiánya miatt – a mai napig jók lennének a szabályozásra.

A jogszabályok ismertetése után az önkéntes tűzoltóság bemutatása következik, annak érdekében, hogy a jogszabályokat a példán keresztül tudjuk értelmezni. Itt igyekeztem úgy ábrázolni az önkéntes tűzoltóságot, hogy akár ez alapján a dolgozat alapján megkönnyítsem azon települések és egyesületek dolgát, akik a közeljövőben szándékoznak önkéntes tűzoltóságot létrehozni. Ez nagy felelősséggel jár, hiszen akár életéről is szó lehet, tehát kötelesség az önkéntes tűzoltókkal (is) szemben az, hogy a lehető legmagasabb szinten lássák el a feladatukat.

Az V. részben próbáltam olyan példákat keresni és találni, amelyek a jövőben talán meghatározó elemei lehetnek a tűzoltóságoknak. A magyarok mindig híresek voltak a találékonyságukról, köszönhető ez többek között annak, hogy az 1500-as évektől folyamatosan elnyomás alatt kellett élnie eleinknek, így rá voltak erre kényszerítve. Mi sem mutatja jobban ezt a találékonyságot, mint a Nobel-díjasok száma (16). Sajnos e nagyszerű emberek többsége nem hazánkban érte el eredményét (kivéve Szentgyörgyi Albert). Ennek sokféle oka van. Rá kellene döbennie a magyar társadalomnak arra, hogy az összefogásnál nincs nagyobb erő, ami előrelendíthetné az országot, ezért van arra szükség, hogy minden újtó szándékú előterjesztést megvizsgáljunk kivétel nélkül, származzék az bárkitől, ellenségtől, jó baráttól. Ha ezt egyszer felismerjük, akkor talán odaérhetünk elődeink, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, vagy a legnagyobb magyar, Széchenyi István nyomába. Sajnálatos eseményeknek kellett bekövetkeznie ahhoz, hogy a magyarság rájöjjön: nem vészett el a remény, van még összefogás az országban, együtt tudunk érezni másokkal. A társadalmi szintről kiindulva ez folyamatosan begyűrűzhet a legkisebb egységekhez is, ott is fejlődést hozva ezzel.

VII. Felhasznált irodalom:

1. A Magyar Köztársaság Alkotmánya (1989. évi XXXI. tv.)
2. 1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről
3. 1989. évi II. tv. az egyesülési jogról
4. 1990. évi LXV. tv. a helyi önkormányzatokról
5. 1996. évi XXXI. tv. a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról
6. 2004. évi CXL. tv. a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
7. 2008. évi XXXIII. tv. az önkéntes tűzoltó egyesületekről
8. 117/1996. (VII. 24.) Kormányrendelet a tűzoltóság tagjaira vonatkozó kötelező élet- és baleset-biztosításról
9. 256/2008. (XI. 21.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóság létesítéséről, működésének feltételeiről és feladatáról
10. 37/1997. (VI. 11.) BM rendelet a tűzoltóságok által végezhető szolgáltatások köréről és szabályairól
11. 1/2003. (I. 9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól
12. 10/2008. (X. 30.) ÖM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak szakmai képzési követelményeiről és szakmai képzéseiről
13. 32/2009 (XI. 30.) ÖM rendelet a tűzoltóságok legkisebb erő- és eszközállományáról, a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a működési területről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről
14. 76/2000 BM OKF intézkedés a tüzesetek, műszaki mentések és katasztrófavédelmi tevékenység tanulmányozásáról, tapasztalatainak értékeléséről
15. 109/2000 BM OKF intézkedés a beavatkozáshoz szükséges erő-eszköz és oltóanyag számítás módjáról
16. 62/2002 BM OKF intézkedés a rendkívüli állapotban alkalmazandó Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról
17. 53/2001 BM OKF intézkedés a tűzoltóságok gyakorlatterveinek elkészítéséről, felterjesztéséről és a gyakorlatokon való részvétel alapján kifizetendő egyéb veszélyességi pótlékokról

18. 63/2002. számú BM OKF intézkedés a tűzoltóságok gyakorlattervei, valamint a taktikai helyszínrajzok követelményeiről
19. 37 //2003. számú BM OKF intézkedés a szerelési szabályzatról
20. 6/2004. számú BM OKF intézkedés az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok, tűzoltó egyesületek tűzoltási, műszaki mentési tevékenységéhez kapcsolódó adatszolgáltatásról
21. 12/2005. számú intézkedés a munkavédelmi felügyelet működésének szabályairól
22. 1/2007. számú OKF intézkedés a katasztrófavédelmi igazgatóságok, hivatásos önkormányzati, önkéntes tűzoltóságok statisztikai adatszolgáltatásának rendjéről, az RST adatbázis létrehozásáról és a KÜIR KAP alkalmazásáról
23. A tűzrendészet fejlődése az őskortól a modern időkig, BM könyvkiadó 1986.
24. Kollár István: Tűzvédelmi igazgatás
25. Dr. Szelíd Zoltán: Szolgálati ismeretek
26. Leidinger István: Az önkéntes tűzoltóságok jelene és jövője, Bp., 1991.
27. A Ruzsai Köztestületi Önkéntes Tűzoltóság Alapszabálya, Ruzsa, 2005. dec. 1.
28. Arató Gábor és Békés Roland: Önkéntes és létesítményi tűzoltóságok Brandenburg tartományban az eisenhüttenstadt-i önkéntes és az ArcelorMittal létesítményi tűzoltóság működésének tükrében, Bp. 2010.

Mellékletek

1. számú melléklet

10/2008. (X. 30.) ÖM rendelet alapján:

3. *Önkéntes tűzoltóságoknál, létesítményi tűzoltóságoknál, tűzoltó egyesületeknél foglalkoztatott tűzoltók képzési feltételei*

3.1. Alapszintű:

- tűzoltó alaptanfolyam,
- tűzoltó szakképzés.

3.2. Középszintű:

- önkéntes és létesítményi tűzoltó parancsnoki képzés (tanfolyami képzési forma, szervező a KOK, igény esetén kihelyezett formában is lebonyolítható),
- tűzoltó technikus szakképzés (ráépülés).

3.3. Felsőszintű:

- építőmérnöki szak, tűz- és katasztrófavédelmi szakirány BSc (főiskolai szintű),
- építészmérnöki szak, tűz- és katasztrófavédelmi szakirány BSc (főiskolai szintű),
- építéstudományi kar, tűzvédelmi szakmérnök szakképesítés,
- védelmi igazgatási alapképzési szak, tűzvédelmi és tűzoltó szakirány BSc (főiskolai szintű),
- had- és biztonságtechnikai mérnöki alapképzési szak, tűzvédelmi szakirány BSc (főiskolai szintű),
- rendészeti igazgatás szak, katasztrófavédelmi szakirány BSc (főiskolai szintű),
- rendészeti szervező szakképzés, tűzoltó szervező elágazás.

2. számú melléklet

10/2008. (X. 30.) ÖM rendelet alapján:

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek és a tűzoltóságok gépjárművezetőinek képzése

11. § (1) A katasztrófavédelmi szerveknél és a tűzoltóságoknál foglalkoztatott főfoglalkozású gépjárművezetőknek, illetve azoknak, akiket feladataik ellátása mellett a parancsnok szolgálati gépjármű vezetésére jogosít fel (a továbbiakban: gépjárművezető) elméleti és gyakorlati képzésen kell részt venniük.

(2) A gépjárművezetők képzési kategóriáit, a képzésben való részvétel feltételeit, valamint a képzési követelményeket a *9. melléklet* tartalmazza.

12. § (1) A megkülönböztető jelzést használó járművek vezetőinek pszichológiai alkalmasságát az OKF által működtetett pszichológiai alkalmasság-vizsgálóhely állapítja meg.

(2) A szolgálati gépjárművek vezetőinek alapszintű képzését és vizsgáztatását olyan személy végezheti, aki az erre jogosító képzésen és időszakos továbbképzésen részt vett és a követelményeknek megfelelt.

(3) A sikeres vizsgáról szóló igazolást a képzést folytató szerv adja ki.

(4) A képzés költsége a gépjárművezető szolgálati helye szerinti szervet terheli.

9. melléklet a 10/2008. (X. 30.) ÖM rendelethez

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek és a tűzoltóságok gépjárművezetőinek képzési rendje

1.1. A gépjárművezetők képzési kategóriái

1.1.1. Alapszintű: a szolgálati gépjárművek vezetésére felkészítő 10 tanórás képzés.

1.1.2. Emelt szintű: a megkülönböztető jelzéseket használó szolgálati gépjármű vezetésére felkészítő elméleti képzés.

1.1.3. Speciális: a tűzoltó-parancsnokságok igényei alapján, egyes sajátos beosztások betöltéséhez egyedi tematika alapján végrehajtott képzés.

1.2. A gépjárművezető-képzésben való részvétel feltételei

1.2.1. Alapszintű: érvényes vezetői engedély, minimum I. egészségi alkalmassági csoportba való besorolás.

1.2.2. Emelt szintű, valamint speciális: az adott járműkategóriára érvényes vezetői engedély, alapszintű gépjárművezetői képzésben való részvétel, a követelmények teljesítése, II. egészségi alkalmassági csoportba való besorolás, pszichológiaalkalmasság.

1.3. Képzési követelmények

1.3.1. Alapszintű: a tematika elméleti tananyagának számon kérése írásban, valamint a tematika gyakorlati tananyaga alapján összeállított vizsgafeladatok (tanpálya) teljesítése meghatározott szintidőn belül.

1.3.2. Emelt szintű: a tematika elméleti tananyagának számon kérése írásban, valamint szolgálati időben évi 100 vezetett óra, vagy 600 vezetett kilométer - az állományilletékes parancsnok által hiteles dokumentummal történő - igazolása.

1.3.3. Speciális: a tematika elméleti tananyagának számon kérése írásban, valamint a tematika gyakorlati tananyaga alapján összeállított vizsgafeladatok megoldása.

3. számú melléklet

A 32/2009. (XI. 30.) alapján:

1. melléklet a 32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelethez

A működési terület reális veszélyeztetettsége alapján kialakított szervezési kategóriák és az egyes kategóriákba tartozó tűzoltóságok pontszáma

Tűzoltóság	Kategória	ÖT	Pontszámok
ÖNKÉNTES TŰZOLTÓSÁGOK (ÖT) I.		Véménd (Baranya megye)	225
		Répcelak (Vas megye)	320
		Bajna (Komárom-Esztergom megye)	375
		Vámosmikola ² (Pest megye)	400
		Kadarkút (Somogy megye)	401
		Abádszalók (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	461
		Tiszanána (Heves megye)	471
		Vál (Fejér megye)	473
		Kerekegyháza (Bács-Kiskun megye)	488
		Bátaszék (Tolna megye)	512
		Nagyigmánd (Komárom-Esztergom megye)	513
		Ács (Komárom-Esztergom megye)	539
		Bélapátfalva (Heves megye)	562
		Kecel (Bács-Kiskun megye)	564
		Soltvadkert (Bács-Kiskun megye)	565
		Böhönye (Somogy megye)	570
		Tótkomlós (Békés megye)	583
		Ruzsa (Csongrád megye)	590
		Újfehértó (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	622
		Egyek (Hajdú-Bihar megye)	625
		Jászárokszállás ¹ (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	660
		Kunhegyes (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	662
		Vasvár (Vas megye)	680
		Baktalórántháza (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	703
		Tab ² (Somogy megye)	716
		Kőszeg (Vas megye)	718
		Zalaszentgrót (Zala megye)	732
		Lajosmizse (Bács-Kiskun megye)	767
		Tolna (Tolna megye)	775
		Gyomaendrőd (Békés megye)	786
		Komádi (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	810

	Zirc (Veszprém megye)	815
	Sümeg (Veszprém megye)	855
	Jánoshalma (Bács-Kiskun megye)	826
	Bácsalmás (Bács-Kiskun megye)	842
	Szakoly (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	845
	Csurgó (Somogy megye)	855
	Celldömölk ¹ (Vas megye)	884
	Kisbér (Komárom-Esztergom megye)	892
II.	Polgárdi (Fejér megye)	927
	Tiszakécske (Bács-Kiskun megye)	934
	Oroszlány (Komárom-Esztergom megye)	935
	Békés (Békés megye)	942
	Szabadszállás (Bács-Kiskun megye)	966
	Balmazújváros (Hajdú-Bihar megye)	972
	Csepreg (Vas megye)	1002
	Tapolca (Veszprém megye)	1005
	Jászkisér (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	1030
	Pásztó (Nógrád megye)	1030
	Kunszentmiklós (Bács-Kiskun megye)	1043
	Törökszentmiklós (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	1059
	Csenger (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	1066
	Tamási (Tolna megye)	1094
	Tiszaföldvár (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	1147
	Mór (Fejér megye)	1164
	Ibrány (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	1170
	Nagykőrös (Pest megye)	1173
III.	Tiszavasvári (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	1206
	Kisújszállás (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	1220
	Pomáz (Pest megye)	1222
	Létavértes (Hajdú-Bihar megye)	1234
	Ráckeve (Pest megye)	1303
	Vámospércs (Hajdú-Bihar megye)	1304
	Balatonfüred (Veszprém megye)	1335
	Bicske (Fejér megye)	1365
	Fehérgyarmat (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	1401
	Vásárosnamény (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	1713
	Balatonboglár (Somogy megye)	1742
	Hajdúböszörmény (Hajdú-Bihar megye)	2049

4. számú melléklet

32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelet alapján:

Az önkéntes tűzoltóságok készenlétben tartandó legkisebb gépjármű és technikai állománytáblája

Szervezési kategória	Tűzoltóság	Kötelezően tartandó szerek		Pályázható szerek			
		Készenléti gépjármű - fecskendő	Tartalék gépjármű - fecskendő	Vízszállító gépjármű	Erdőtüzes gépjármű	Kishajlító	Magasból mentő
I.	Abádszalók		1	1			
	Ács		1	1			
	Bácsalmás		1	1			
	Bajna		1	1			
	Baktalórántháza		1	1			
	Bátaszék		1	1			
	Bélapátfalva		1	1			
	Böhönye		1	1			
	Celldőmölk		1	1			
	Csurgó		1	1			
	Egyek		1	1			
	Gyomaendrőd		1	1			
	Jánoshalma		1	1			
	Jászárokszállás		1	1			
	Kadarkút		1	1			
	Kecel		1	1			
	Kerekegyháza		1	1			
	 Kisbér		1	1			
	Komádi		1	1			
	Kőszeg		1	1			
	Kunhegyes		1	1			
	Lajosmizse		1	1			
	Nagyigmánd		1	1			
	Répcelak		1	1			
	Ruzsa		1	1			
	Soltvadkert		1	1			
	Sümeg		1	1			
	Szakoly		1	1			
	Tab		1	1			
	Tiszanána		1	1			
	Tolna		1	1			
	Tótkomlós		1	1			
	Újfehértó		1	1			
	Vál		1	1			
	Vámosmikola		1	1			

	Vasvár	1	1					
	Véménd	1	1					
	Zalaszentgrót	1	1					
	Zirc	1	1					
II.	Balmazújváros		1	1				
	Békés	1	1					
	Csenger	1	1					
	Csepreg	1	1					
	Ibrány	1	1					
	Jászkisér	1	1					
	Kunszentmiklós		1	1				
	Mór	1	1					
	Nagykőrös	1	1					
	Oroszlány	1	1					
	Pásztó	1	1					
	Polgárdi	1	1					
	Szabadszállás	1	1					
	Tamási	1	1					
	Tapolca	1	1					
	Tiszaföldvár	1	1					
	Tiszakécske	1	1					
	Törökszentmiklós		1	1				
III.	Balatonboglár	1	1				1	
	Balatonfüred	1	1			1		
	Bicske	1	1				1	
	Fehérgyarmat	1	1	1				
	Kisújszállás	1	1				1	
	Létavértes	1	1	1				
	Pomáz	1	1				1	
	Ráckeve	1	1	1				
	Tiszavasvári	1	1				1	
	Vámospércs	1	1	1				
	Vásárosnamény	1	1	1				
	Hajdúböszörmény	1	1				1	
	<i>Összesen</i>	68	68	5	0	0	1	6

Megjegyzés: A tartalék gépjárműfecskendő I. szervezési kategóriába sorolt önkéntes tűzoltóságoknál közepkategóriájú gépjárműfecskendő vagy vízszállító gépjármű. A magasabb II., III. szervezési kategóriákba tartozó önkéntes tűzoltóságoknál tartalék gépjárműfecskendőként kizárólag közepkategóriás gépjárműfecskendő tartható készenlétben.

5. számú melléklet

32/2009. (XI. 30.) ÖM rendelet alapján:

2. táblázat - A tűzoltóságok által készenlétkben tartott gépjárműfecskendőn minimálisan elhelyezendő anyagok, felszerelések és egyéni védőfelszerelések jegyzéke

<i>a) Védőeszközök</i>	
<i>Egyéni védőeszközök</i>	
- légzőkészülék	személyenként
- tartalék palack	személyenként
- légzőálarc	személyenként
- tűzoltó védőkesztyű	személyenként
- munkavédelmi védőkesztyű (műszaki mentéshez)	személyenként
- tűzoltó védőruha (kabát és nadrág)	személyenként
- tűzoltó védősisak (arcvédővel)	személyenként
- tűzoltó védőcsizma	személyenként
- mászóöv tartozékokkal (kézi balta, tömlőtartó kötél)	személyenként
<i>Kollektívan alkalmazható</i>	
- gumikesztyű (olaj- és saválló)	2 pár
- gumicsizma (olajálló)	2 pár
- mentőkötél	2 db
- mentőálarc+tömlő	1 db
<i>b) Tűzoltó készülékek</i>	
- hordozható ABC porral oltó (minimum 34A 189B,C)	1 db
- hordozható ABC porral oltó (minimum 55A 233 B,C)	1 db
- hordozható habbal oltó (minimum 13A 144B)	2 db
- puttonyfecskendő	1 db
<i>c) Szívóoldali felszerelések</i>	
- szívótömlő	8 m
- lábszelepes szűrőkosár A	1 db
- védőkosár (szűrőkosárhoz)	1 db
- egyetemes kapcsolárkulcs	2 db
- gyűjtő 2B-A	1 db
- állványcső 2B	1 db
- föld alatti tűzcsapkulcs (+„tüske” készlet)	1 db
- föld feletti tűzcsapkulcs	1 db
- kút- és szelepkötél	1-1 db
- sugárcsőkötel	2 db
- vízturbinás szivattyú vagy mélyszívó (vízeltávolításhoz)	1 db
<i>d) Nyomóoldali felszerelések</i>	
- nyomótömlő B-20-K	10 db
- nyomótömlő C-20-K	6 db
- osztó B-CBC	2 db
- kombinált sugárcső	2 db
- egyetemes kapcsolárkulcs	2 db
- áttét A-B; B-C	1-1 db

- tömlőfoltbilincs B; C	4-4 db
- tömítőgyűrű A; B; C	4-4 db
- tömlőhíd 2B-2C	2 db
<i>e) Kézi szerszámok és szakfelszerelések</i>	
- ásólapát	2 db
- kapacs	2 db
- vasvilla	2 db
- biztonságiöv-vágó	1 db
- bontóbalta	1 db
- feszítővas	1 db
- csapszegvágó	1 db
- csáklya	1 db
- dugólétra 4 részes	1 db
- 2 részes kihúzó létra	1 db
<i>f) Műszaki mentés eszközei*</i>	
- benzinmotoros láncfűrész	1 készlet
- hidraulikus feszítő-vágó berendezés	1 készlet
- kárhelyszín megvilágító berendezés (min. 20 m kábellel)	1 készlet
<i>g) Jelző- és világítóeszközök</i>	
- terelőkúp	4 db
- egyéb veszélyt jelző tábla	1 db
- forgalomirányító lámpa (tárca)	1 db
- keresőlámpa	1 db
- kézilámpa	4 db
<i>h) Híradóeszközök</i>	
- két kezelőhelyes adó-vevő	1 db
- kézirádió	2 db
<i>i) Egyéb</i>	
- járműtartozékok a KRESZ-előírásoknak megfelelően	
- kordonszalag terület lezáráshoz	50 m
- felitató anyag (homok, perlit stb.)	20 liter
- csatornafedél kiemelő	2 db

* A II., III. szervezési kategóriába sorolt önkéntes tűzoltóságok tartalék gépjárműfecskeendői vonatkozásában a fenti táblázat *f)* pontjában felsorolt eszközök mállházása nem kötelező.